

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. = Előfizetési ár 1 évre 6 pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43,916.

PÉTER APOSTOL HÚSVÉTJA.

Jártam veled Galileában,
Láttam a sok-sok nagy csodát,
Követtelek, bár süllyedezve
Tajtékozó hullámokon át.

S mikor szóltál: szeretsz-e engem?
Könnyektől vérezett a szemem,
Úgy fogadkoztam, hogy szeretlek,
Én Uram és én Istenem!

Ott ujjongtam Virágvasárnap,
Királyi köntösöd megett,
Hallottam a hozsánna-zengést
S hallottam a feszítsd meg-et.

Gyötrődtem a Gecsemánéban,
Virrasztva a bús holnapot
S jaj, elszunnyadtam, mint a gyermek,
Amikor Júdás eladott.

Követtelek nagy eltökélve,
Hogy véremmel megváltsalak
S mielőtt a kakas szólt volna:
Háromszor megtagadtalak.

Kísértelek a Golgotára
S mikor nagy lelked elhagyott,
Azt hittem az Isten Fiáról:
Csak ember Ő is, csak halott.

S ma Húsvét hajnalán a lelkem
Örök bizonyosság fonja át:
Látom a sírt csodás-üresnek
És hallom az Élet szavát.

És nincs már kétség a szívemben,
Hogy Jézus él, már nem halott!
És hirdetem, amíg csak élek:
Feltámadott, feltámadott!

BAJA MIHÁLY.

Lábhhoz tett fegyverrel . . .

Így áll a reformátusság az 1938. évi eucharisztikus kongresszus előkészületeinek fergetegében. Annak, hogy ma még így áll, részben lehet örülni, mert azt bizonyítja, hogy ez a sereg fegyverrel: annak, akivel vezéréül elfogadott és maga felé emelt, engedelmeskedik. Részben nem öröm ez. Ki tudja, meddig bírja az idegein való játszást?

Dr. Ravasz László püspök gyönyörű példát adott a testvéri szeretetre, amikor azt mondotta: „... mi udvariasan félreállunk s engedjük őket zavartalanul ünnepelni. Természetes dolog, azaz a fel-tétellel, hogy minket sem hitünkben megsérteni, sem vallásos meggyőződésünkkel ellenkező cselekedetre rákényszeríteni senki sem fog”.

Ebben az utóbbiban a nagy püspök sem bizonyos. Nem is lehetett bizonyos, akkor nem ismerné a maga lángoló szerelemmel szeretett egyházának a mártíriumát. Hozzá is teszi hát rögtön: „Reméljük, hogy minden ilyen irányú kísérlettől az államhatalom kötelességszerűen megvéd...”

Én azt hiszem, a nagy püspök ebben sem bizonyos. Ha bizonyos volna, nem ismerné a maga lángoló szerelemmel szeretett egyháza jelenét. De ismeri! És, hogy mégis lábhhoz tett fegyverrel áll a sereg élén, annak egyellen magyarázata, hogy a nagy püspök egyben mindenekfelett bizonyos: Istenben! Ebből leckét ad a seregnek. És a sereg ezt tanulja is meg.

De én úgy veszem észre, ezt a lábhhoz rendelt fegyvert nem hagyják nyugodni. Bangha páter ugyan be-betakarja egy-egy nagyon állászó takaróval, amikor ebbe a fegyverbe durván belerugnak, vagy az örömmel pihenő kézre rávág, de nekem az az érzésem, hogy az a takargatás különösképpen arra jó, hogy alatta annál bátorságosabban érezze magát a — biztatás. Takargatásának darócát nem átálja a családság szalából sem szőni, amikor — hogy jobban terítsen! — megkontrázza egy-egy állításával magát a csalhatatlan pápát is, amikor többek között a „pogányság és hitellenség elleni nagy tüntetésnek nevezi és más felekezetek ellen irányuló tendenciáját tagadja” annak, amiről Orbán pápa 1624-ben azt nyilatkoztatja, hogy „az által évenként legalább egyszer ünnepélyes és fényes alkalom adassék az eretnekek hitellenségének és esztelenségének megzavarására”.

Én megmondom őszintén, amióta olvastam az eddigi ilyen kongresszusok főinek megnyilatkozását, amelyekben bátran és számonkérés nélkül ilyen kitételek is zengenek: „A protestáns szektáknak és egyházi közösségeknek nincs többé erejük, nem nyújthatnak életet, mert maguk is halottak. Nemsokára megtartják a protestantizmus felett a halotti beszédet...” én azóta nem vagyok békepárti. Nem pedig azért, mert ezernyi bizonyosságát látom a magyar közéletben és felekezeti viszonyban annak a letagadhatatlan ténynek, hogy miközben Bangha páter kijelöl békét hirdet, befelé ő készül lázasan és buzgón erre a magyar protestantizmust sirba záró halotti orációra!

A lábhhoz tett fegyver több, mint defenzíva, és ennek dacára most nem rég is az egyik akciós katolikus idénzéve jónak látta leszögezni, hogy „aki az eucharisztikus kongresszus sikerét megzavarja, az hazaáruló”. Ejnnye, ejnye! Hát az nem hazaáruló, aki az emberi boldogság eszközének a házasságnak, a család nagy főreklvéseinek a sikerét megzavarja? Hát az nem hazaáruló, aki a magyar állam fennálló törvényeit lábbal tiporva állami anyakönyvvezető által megkötött és magyar templomban esküvel is megszentelt házasságot átgasságnak deklarálja? Ejnnye, ejnye! Ki is az, aki itt a nagy testvériesülés sikereit megzavarja, az a sereg, amelyiknek a vezéréül a napokban is vastagbetűs híradásban ir zászlóját meghajtva az egyik napilap, úgy, mint aki evangéliumi lélekből fakadó ragyogó példát adott a mások megbecsülésére; az a sereg, amelyik a kecskeméti, szegedi, keszthelyi és más tucatnyi arculverésre még csak fel sem szisszent, az a sereg, amelyiknek vallásos meggyőződését még az IBUSz alelnök vezérigazgatója is jónak látta megrugdosni az eucharisztia nagyobb dicsőségére és érdekében? Mert aki ezt nem tűri, az hazaáruló!? Micsoda kannibálizmus az, amelyik azt követeli tőlem, hogy némuljak el, amikor életem fáját fűrészelik középkorból idementelt, vértől rozsdás, csontban csorbult fűrész mérges pengéjével?

Pedig fűrészelik.

A következmények azt bizonyítják, hogy az eucharisztikus kongresszusnak páter Bangha minden állítása ellenére igenis van éle. Ha nincs, az csak azért van, hogy a vágása annál jobban fájjon. Van, akkor is, ha Ravasz Lászlónak, a századok prófétájának a Krisztus keresztljének tövébe való hívogatása „mely hatást tesz minden keresztyén felekezethez tartozó hívőket egybefogó láthatatlan gyülekezetre”; van akkor is, ha a föld alá bújik illemtudásának maximumaként a protestantizmus, mert

nem azért csálhatatlanok a pápák, hogy páter Bangha cellofán palástja által betakarlatni engedjék azt, amit ők századok pápistái számára kinyilatkoztattak.

Hogy pedig, még egy bizonyossággal szolgáljak, elmondom, hogy a Magyar Állam Vasutak Gépgyárában már készül az az „aranyponat”, amelyiken az eucharisztikus kongresszus és a szent év teljessé tételére a „szent jobbot” végighordják az egész országon, nem kisebb igénnyel, mint azzal, hogy minden vármegyében a vármegye alispánja, főispánja és vezérferfiái álljanak mellette zászlós őrseget mindaddig, amíg az „aranyponat” a vármegyéjük területén zarándokol állomásról-állomásra. Legyünk elkészülve, hogy az is hazaáruul lesz, aki protestáns létére az örállást megtagadja és az is, aki többkevesebb „tanácsolással” megrendezell szent jobbot az állomáson imádni kész processzióba be nem áll zarándoknak. Hiszen még itt zeng a fülünkbe az az *ex catedra* megnyilatkozás, amely bennünket protestánsokat a szentjobb imádatáról olyan cáfolhatatlan tekintéllyel kioktatott.

Tisztiiskolám parancsnoka mindig azt hangoztatta, hogy a defenzív állás a vereség mesgyéje. Aki nem hajlandó a defenzívából kilépni, annak a számára megszűnt a győzelem reménysége. Aki pedig megszűnt remélni, az nem él!

Jó volna ezt a tételt nekünk alaposan megvizsgálni!
Gyulaháza.

Pethő Károly.

Meddig van üresedésben a lelkészi állás?

Erre a kérdésre törvénykönyvünkben csupán egy helyen találunk tájékoztató feleletet. A II. tc. 55. §-a azt mondja: „A választási eljárás akkor ér véget, ha az esperes annak lefolyását a választási jegyzőkönyv átvizsgálásából a törvénnyel megegyezőnek találja s a választás ellen 15 napon belül nem adatott be panasz.” Ezt röviden így is kifejezhetjük: a választási eljárás a választás jogerőre emelkedésével ér véget.

Azt, hogy egy lelkészválasztási eljárásnak hol van egész pontosan a kezdő és végző határa, ismerünk kell. Épp olyan fontos ennek ismerete a választásban résztvevő jelöltek részéről, akik a vonatkozó tiltó rendelkezések folytán, saját érdekükben ehhez alkalmazkodni kötelesek, mint ahogy tisztán kell látniok az osztó igazság érdekében azoknak, akik törvényt tesznek. Életsorsok, jövődök, gyülekezetek belső békesége függ ettől. Sok olyan választási ügy kerül a bíróságok elé, melyeknek vitás magva, problémája éppen ez.

Tárgyunkkal kapcsolatban a legkézenfekvőbb kérdés, hogy a választási eljárás tartama egybeesik-e, azonos-e a lelkészi állás üresedésben lételenek tartamával? Kétségtelen, hogy a választási eljárás vége természetesen az üresedés végét is jelenti jogilag; tehát még abban az esetben is, ha a megválasztott lelkész nem foglalta el állását. A vonatkozó törvényszakaszok egybevetése után azonban nem mondható ugyanez a kezdő időpontra, mert van rá eset, hogy előbb üresedik meg az állás, s csak azután kezdődik meg a választási eljárás (26. § f) pont). Ez következik a II. tc. 29. § e) pont rendelkezéséből, mely szerint az esperes legkésőbb 8 nap alatt „intézkedik a lelkészválasztási eljárásnak a megkezdéséről”. De viszont megtörténhetik, hogy ugyanaz a presbiteri gyűlés, mely az állás megüresedését tudomásul veszi (26. § a)—e) pontok), már a meghívandó lelkészt is megnevezi s így a megüresedéssel egyidejűleg kezdetét veszi már a választási eljárás is. A kezdő időpont itt egybeesik s ezt tartom a gyakoribb és jobb esetnek.

Csak mellékesen említem meg, hogy az elhunyt lelképásztor temetésén résztvevő pályázót csupán ezen ok miatt nem tartom kizárandónak a temetés után meginduló választási eljárásból, mert a lelképásztorát temető gyülekezet még nem áll választási eljárás alatt s még nem „választó egyházközség” (77. § e) pont). Ha az ugyanott lakó és pályázni szándékozó segédlelkész is résztvehet a temetésen (39. § 4. bekezd), ezt a jogot elvitatni másoktól sem lehet, ha csak még temetés előtt meg nem indul a hivatalos választási eljárás, amit feltételezni nem szabad és nem lehet.

Visszatérve tárgyunkra, jogosan vethető fel a kérdés: miért foglalkoztam itt az „üresedés” és a „választási eljárás” fogalmaival? Azért, mert csak kellő mérlegelés után adhatunk feleletet arra a kérdésre, hogy vajjon a jelölteknek a választó egyházközségben való megjelenésére vonatkozó tilalmat illetően az 1904. évi, régebbi törvényben világosan említett „üresedés” (II. tc. 20. §), vagy a most életben lévő törvénykönyvben használt „választási eljárás” (II. tc. 77. § e), vagy az ezzel egyértelmű „betöltésének” időtartama-e az irányadó? A fentebb előadottak nyomán csak az lehet a felet, hogy a kezdő időpontnál esetleg előállható egy-két napos különbségtől eltekintve, a kettő teljesen azonos időtartamot jelent. Egy lelkészi állás mindaddig üresedésben van, amíg a választási eljárás véget nem ér (55. §), s addig nem beszélhetünk a választási eljárás végéről, amíg az állás üresedésben van.

Törvénykönyvünk három helyen foglalkozik a jelöltekre vonatkozó tiltó rendelkezésekkel. A II. tc. 77. § e) pontja szerint a választás, mint érvénytelen megsemmisítendő, ha a megválasztott lelkész a hivatalos bemutatkozó szolgálaton kívül a választó egyházközségben megjelent. A 32. § szerint „a választási eljárásból ki kell zárni azt, ki a lelképásztori állás betöltésének időtartama alatt saját egyházközsége területén kívül bárhol lelkészi szolgálatot végzett, vagy egyéb előadást tartott, hacsak nem hivatali felsősége rendeletére”. A választási eljárásban a

meghívás útján történő betöltés esete is benne foglaltatik (39. § 5. bekezd.). A 39. § szerint a megüresedett egyházközségben működő s pályázni kívánó segéd, vagy helyettes lelkész ezen állását 48 órán belül elhagyni köteles (4. bekezdés).

Mindezen rendelkezések egybefogva, azt a tilalmat fejezik ki, hogy sem meghívás, sem pályázat útján senki sem választható meg arra a lelkészi állásra, melynek üresedésben létele alatt saját gyülekezetén kívül istentiszteletet, vagy előadást tartott olyan helyen, ahol a választó gyülekezet tagjai meghallgathatták s még kevésbé akkor, ha a választó gyülekezetben személyesen meg is jelent.

Ennek a tiltó rendelkezésnek gyakorlati keresztülvitele és ellenőrzése nem nehéz kisebb gyülekezetekkel kapcsolatban. Falun egymás tányérjába látnak az emberek. Nehezebb, de azért nem lehetetlen azoknál a nagyobb egyházközségeknél, amelyek egyházzrészekre tagozódnak. Amint tudjuk: a több egyházzrészből álló egyházközségben a lelkipásztort az egyházzrészt választó tagjai választhatják (II. tc. 30. §). Az egyházkerület 264—1934. számú határozatával jóváhagyott III. szabályrendelet 9—10. §§-ai szerint a lelkipásztorválasztás a presbitérium és az egyházzrészek választóinak joga. Ebben a vonatkozásban tehát a jogilag külön egységet képező egyházzrészek, mint egymás mellett fekvő kisebb gyülekezetek vendők figyelembe. A törvény tiltó rendelkezései itt is fennállanak. Ha megüresedne a debreceni egyházközség egyik egyházzrészeinek lelkipásztori állása, erre az állásra nem pályázhat az s ha pályázik: kizárandó, aki a debreceni egyházközségnek egy másik egyházzrászében (szomszédos gyülekezet!) megjelent s ott hivatali felsősége rendelete nélkül lelkészi szolgálatot végzett, vagy egyéb előadást tartott (32. §). Ezt a tilalmat külön és hangsúlyozottan rögzítették le a törvény alkotói ezekkel a szavakkal: „végeredményében mégis csak az a cél, hogy egyházközsége területén kívül ne végezzen a pályázó olyan lelkészi szolgálatot, amelynek alapján ő hozzá jusson ahhoz a *jogtalan előnyhöz*, hogy bemutatkozó szolgálat nélkül is meghallgattassa magát a gyülekezettel” (Zsinati napló, II. ülésszak, 820. lap). Ki merné állítani, hogy a választó egyházzrészt tagjai nem kíváncsiak a másik egyházzrészt templomában szolgálatot végző vendég-lelkipásztorra? Hátha még erre külön is felhívja a sajtó a figyelmet?!

Kivételt — bizonyos megkötöttségekkel — csak az ugyanazon egyházközség területén állandó szolgálatra alkalmazott lelkipásztor, vallásoktató és intézeti lelkész vagy tanár képeznek (39. § 6. bekezd.). E kivételeknek más pályázók hátrányára mutakozó kétségtelen előnyét, s így e rendelkezés jogi fogyatékoságát csak az menti, hogy a törvényalkotó biztosítani akarta nagyobb gyülekezeteink egyházi szolgálatának zavartalan ellátását s meg kellett alkudnia a kényszerű helyzettel.

Még egy nagyon fontos kérdésnek kell a szemébe néznünk.

Az illetékes bíróságok már több lelkipásztorválasztást megsemmisítettek különböző okok miatt s azzal a rendelkezéssel, hogy az állás a II. tc. 37. §-a szerint meghívás útján is betölthető. Az ilyen értelemben hozott bírósági ítéleteket sokan magyarázzák úgy, hogy ez az ítélet az egész eljárás megismétlését

rendelvény el, ennek következtében az állás *újból megüresedettnek* tekintendő s a megüresedés kezdete az ítélet jogerőre emelkedésétől, illetve kihirdetésétől számítandó. Ezzel a véleménnyel nemcsak elvont vita során, de a való élet útján is találkoztam s gyakorlatilag is érvényesített álláspontomat védenem kellett. Eppen ez indított arra, hogy ezzel a kérdéssel azóta is részletesen és tárgyilagosan foglalkozzam.

Minden tiszteletem és nagybecsülésem mellett, mellyel az ellenkező véleménynek tartozom és adózom, úgy érzem, hogy a szóban lévő bírósági ítéletnek, annak következményeit illetően, ilyen magyarázatot adni nem tudok s ha tudnék: az egész lelkészválasztási rendszerünk teljes felborulását, az anarchiát jelentené.

Előző cikkemben részletesen ismertettem a lelkipásztori állás megüresedésének minden számbajöhető esetét. E mostani dolgozatomban rámutattam az üresedési állapot kezdő és végső időpontjára. Végső eredmény gyanánt levontam azt, hogy az üresedés és választási eljárás fogalmi egymást fedik; a választási eljárás csak a választás jogerőre emelkedésével ér véget (55. §), s mindaddig, amíg tart a választási eljárás, az állás üresnek tekintendő. Sehol sem találtam azonban utalást arra, hogy bármelyik egyházi bíróság hatáskörébe utaltatott volna annak megállapítása, hogy az állás mikor üresedik meg. Ezt egész világosan a II. tc. 26. § állapítja meg s a bíróság sem hozzá nem tehet, sem el nem vehet semmit abból, amit maga az élő törvény rendel. Egy választást megsemmisítő, tehát közbeszóló ítélet semmi más, mint a még mindig folyamatban lévő választási eljárásnak egyik mozzanata. Azt az álláspontot, mely szerint egy megsemmisítő ítélet folytán a lelkészi állás újból megüresedik, csak akkor tehetném magamévá, ha a 26. § a)–f) pontjai között ez a megállapítás is ott lenne: „Jogerőre nem emelkedett választással a lelkipásztori állás betöltöttnek, bírósági ítélettel megsemmisített választással pedig újból megüresedettnek számít.” Ilyen pont azonban nincs. A bíróság csak a választás eredményét semmisíti meg, de nem a folyamatban lévő választási eljárást vágja ketté, vagy szünteti meg.

Mit jelentene a lelkipásztori állást bírósági ítélettel egymásután többször is megüresítő álláspontnak a gyakorlati érvényesülése? Jelentené azt, hogy a választó gyülekezetbe kirendelt segédlelkészek is pályázhatnak ugyanoda, ha a bíróság a folyamatban lévő választást a 37. § értelmében megsemmisíti. Lehetséges ez? Akkor miért kellett onnan 48 óra alatt eltávoznia az eredetileg ott szolgáló, előző segédlelkésznek? (39. §.) Jelenti azt, hogy a legtöbb helyettes lelkésznek egyetlen célja lenne magát minél gyorsabban, minél jobban népszerűvé tenni, közzvetve minél több okot szolgáltatni a választás megsemmisítésére, s ha ez sikerült: egyhangúlag meghívni magát. Lehetséges ez? Melyik két vizsgás helyettes lelkésznek ne lenne érdeke az újból való megüresedés? Kit ne tántorítana el az erős kísértés, amikor maga a törvény és az adott helyzet kínálja fel a jogtalan előnynek és a korteskedésnek minden lehetőségét? Jelenti azt, hogy minden titkos jelölt személyesen és szabadon járhatna-kelhetne a választó gyülekezetben, titkos utakon mindent megtehetne a folyamatban lévő választás meg-

semmissítésére, mert hiszen ha újból megüresedik az állás egy közbeszóló ítélettel: volt, ami volt, elmúlt: szabályszerűen meghívható, vagy megválasztható a látható testet öltött titkos jelölt.

Hát ezt nem lehet. Aki a bemutatkozó szolgálaton kívül bármilyen más címen beteszi a lábát a választás alatt álló gyülekezetbe, annak számolnia kell azzal, hogy ott nem lehet rendes, megválasztott lelkipásztor. A gyülekezet pedig addig áll választás alatt, amíg üresedésben van, tehát amíg a választás

a II. tc. 55. §-ában meghatározott módon véget nem ér.

Lelkem mélyéig meg vagyok győződve arról, hogy a törvény ezt akarja és ezt követeli. Nem ismer szerencsés helyzeteket és kivételeket. Ugyanazon kategórián belül mindenkinek egyforma mértékkel méri a jogokat és kötelezéseket s így szolgálja azt az igazságot, ami éltető gyökere, egyetlen alapja a rendnek és fejlődésnek.

Kelemen Gyula,
esperes.

A lelkészképzés reformja.

Rohanó élet sodrába került a világ. Márólholnapra olyan mérföldes csizmákkal rohan a történelem, amire ezelőtt évtizedek voltak szükségesekek. Minden és mindenki fut, hogy az anyagból, a materiából mentül többet mondhasson magának. A bölcséleti materializmus szelleme komoly veszéllyel fenyegeti a szellemi életet s ebben legelső helyen annak princípiumát a vallást. Oly eszmék nyomulnak előtérbe és hódítanak mind jobban, melyek teljes szétrombolással fenyegetik az egyház alapjait. Az egyháztól elidegenedtek száma folyton növekszik. „A munkások milliói szövetkeznek, nyilvános és titkos társulatokkal behálózják a világot, terveket készítenek, eszközökről gondoskodnak, hogy megvalósíthassák céljukat és a jelen társadalmi rend romjain felépíthessék a maguk eszmevilágát, melyben a szabadság, egyenlőség és testvériség ne legyen csak üres szó, hanem olyan valóság, amiként azt a szocializmus, kommunizmus vagy éppen az anarchizmus értelmezi. Az egyház békjói csak korlátozzák őket ebben és éppen azért igyekeznek attól megszabadulni és nyíltan hirdetik: hogy ne akarják őket az urak és papok a jövő élet boldogságával kifizetni, hanem adják meg megillető részüket a jelen életben azokból a javakból, amelyeket nyújt az áldott naptól sütött föld” (Varga Lajos). Még azok is, akik akár félelemből, akár tudatlanul nem is hirdetik ezeket az eszméket, de életükkel ezt az elvet vallják és eszerint élnek. Válságba jutott a szellemi élet s vele együtt a vallás is.

Ismeretes Landgreen Gusztáv svéd egyetemi tanárnak a vallásról tett nyilatkozata, melyben érdekesen állapítja meg, az „ecclesia remormári semper debet” elvét. „A vallásos elem tűnő félben van és a modern vallásos emberek által tett minden olyan kísérlet, amely ennek az elemnek a visszaidézésére törekszik: elégtelennek bizonyult. A vallást nem lehet másképpen megmenteni, mint a szónak betűszerinti értelmében vett reformációja által.”

Hogy ez a megállapítás igaz, ezt mutatja az élet. Az idő kerekét nem lehet megállatítani, annál kevésbé visszafelé kormányozni. Mi, akik a reformáció áldásaiban részesülünk, tudjuk, hogy mi az a reformáció. Nem rajtunk mulott és múlik, hogy a reformáció dacára is az idők multával a lelkek deformálódtak. Mi minden időben hirdettük és hirdetjük most is, hogy szükség van a deformált lelkek reformációjára.

Hol kezdjük ezt a reformációt? Elsősorban rajtunk, Isten Igéjének hirdetőin. Megváltozott viszo-

nyok és körülmények megváltozott embereket követelnek és mennél nagyobb ennek a kornak bölcsészeti materiálijusa, vagy materiális bölcsészete, annál jobban felfegyverzett szellemi képességű lelkipásztorokat igényelnek, hogy az anyagot át tudják gyűrni, át tudják alakítani az Isten által teremtett rendeltetésére, hogy az nem lehet cél, hanem csak eszköz, melyre Isten teremtette. A ma lelkipásztorának másnak kell lenni, mint a tegnapi lelkipásztorának. Az idők nyugodt folyamatában élő lelkipásztor megengedhette magának azt, hogy nyugodtan pipázhatott, a méhesében szundithatott és egy-egy prédikáció elmondásában megcsillogtathatta szellemiségének minden gyémánt szikráját, melyet halásan jutalmazott a nyugodt békeségben, egyetértésben élő kiegyensúlyozott lelkű nemzedék. Ez volt a valódi élet aranykorszaka. Ma már a „bellum omnium contra omnes” korszakában csak mint emlék kell, hogy éljen ez a lelkipásztor-típus, ha azt nem akarjuk, hogy elessünk, és velünk együtt elessenek a reánk bízottak is. Az anyag megszerzése és annak életcélá tétele fordított arányban hat a lelki élet finomságára. Mennél nagyobb fizikai és szellemi erőfeszéskol rá az ember, annál kisebb a lelki élet fecskeje, és az élet tüzeiben annál hamarabb kiég annak Istenhez kapcsoló biztosító vezetője. Ezért van ennek a mostani életnek annyi szegénysége, nyomora, elhagyatottsága és a bűnöknek megszámlálhatatlan posványja. Ezek meglátására, felkutatására, kiküszöbölésére, csak a jól felkészült, elméletileg és gyakorlatilag kiképzett lelkipásztor képes. „A kiket ugyanis ily nagy feladatra rendelt az Úr, azokat előbb e feladat betöltéséhez szükséges fegyverekkel kell ellátni, hogy üressen és készületlenül ne fogjanak ahhoz” (Kálvin: Institutio Religióis Christianae). Az Ezékiel 3—17. vv.-ben pedig ezt olvassuk: „Mindazoknak ugyanis, akik órálólul rendeltettek az egyházban, azt hirdeti az Úr, hogy ha valaki tudatlanságból az ő hanyagságuk miatt vész el, annak vérét az ő kezeikből kívánja meg.

A ma lelkipásztorának nagy tudományos felkészültségre van szüksége, hogy szellemi gazdagságának tárházából vett fegyvereivel könnyedén vissza tudja verni az ellenséges áramlatok minden támadását. Eddig a hívek keresték az evangélium forrásait, ma már más evangéliumot keresnek, a materiális evangéliumot. Ezzel szemben a lelkipásztorának kell mindenképp hozzávinni az igazi evangéliumot. Ez pedig nagy felkészültséget igényel, mert a kicsiny fényerejű világosságot könnyen elhomályosítja a nagy

sötétség, mely az anyagnak coefficiente. A református lelkipásztor nemcsak egyes osztályoknak, hanem mindenrendű és rangú hívének lelkipásztora s így mindenkinek lelki szükségletét ki kell tudnia elégíteni, ami a lehetőség és képességszerinti univerzális képességeket igényel. Ma már lejárt a dogmák feletti viták korszaka, nemcsak a református egyházban, hanem a többi egyházakban is, mert nem az egyházi tanok dogmái, hanem maga a vallás van létalapjában megtámadva. Aki még a dogmák feletti viták rezignációjában él, az nem látja a fától az erdőt. Ma csak egy dogma lehetséges, amit minden vallásfelekezet szolgájának hirdetni kell, amit Pál apostol a szeretet glóriifikációjáról ír a korinthusiakhoz: „Ha embereknek vagy angyaloknak nyelveken szólnék is, a szeretet pedig nincsen énbennem, olyá lettem, mint a zengő érc és pengő cimbalom” (I. Kor. 13—1. v.). A mai embervilágban ez a dogma jutott útvesztőbe, s ezért jutott testi és lelki nyomorba az emberiség is. A keresztyénséget nemcsak hirdetni kell, hanem élni kell. A keresztyénség élet és elsősorban is mindenben és mindenek felett: élet. A mai világ, materiális böseletével nem krisztusi, nem keresztyén, hanem pogány. Ebből a pogány gondolkozásból kell kiragadni a lelkeket és elsősorban magának a lelkipásztornak saját lelkét, ha azt akarja, hogy az Úr ítélete ne legyen rajta. Áll ez mindnyájunkra, akik őrizőknek rendeltettünk az Úr házában, de elsősorban azokra a Gamálielekre, akiknek lábainál magukba szivják az ifjú Timótheusok a tudományokat. A katedrának magasságából le kell szállani az ifjakhoz, hogy a maguk életének példájával világítsanak a jövő nemzedékek előtt magán- és családéletükkel. Igen szép példáját látjuk ennek a külföldi theologus-képzésben s ma már hazánkban is sok helyen, amidőn az egyes professzorok három-négy ifjút minden vasárnap a maguk asztalához hívnak, hogy részint a maguk és családjuk példájával, részint a társadalmi körökben való mozgás lehetőségeivel, részint egyes lelki és társadalmi problémák megvitatásával professzor és tanítvány egymásra találjanak. Lehet-e szeretetet várni attól a lelkipásztortól, az őt elhívó gyülekezetnek, aki a szeretet gyakorlását csak ritkán, vagy sohasem látta az ő tudós professzorától. Ezekre is áll a Pál apostoli mondan, hogy tudománya csak zengő érc és pengő cimbalom, és az ilyen tudománnyal átítatott lélektől nagy dolgot sohasem lehet várni. Egy kis jóság, egy kis szeretet, melyben felüdülhet a zaklatott ifjúsági lélek, többet ér, a jövőre elkészülő ifjúknak, mint egy egész tarisznyára való verbális tudomány. Világnézeti lelki kifejlődésre van szüksége az ifjú léleknek, melyben mindenütt megláthassa Isten dicsőségét, a szépet és jót, melyre rávezetni a professzorok kötelessége. Nem az a fontos, hogy a verbalizmus malmában őrlődjön a lélek a tudás forrásánál, hanem, hogy a tudomány mennyire tudja gazdagítani lelki képességeit. Nem az a fontos, hogy *kivülről* tudja, hogy mi van megírva a CL. zsolthárban, vagy az ószövetségi könyvek X. részének 15. v. b) alpontjában, mert ehhez különös agyberendezés szükséges, amit én soha sem ambicionálnék magamnak, hanem, hogy megismerve azok szépségeit a magam lelkivilágának szépítésére s ezzel a reám bizandó lelki szépségeinek kifejlesztésére irányoztam figyelmemet azokban a világnézetekben, amelyeket támasztanak

bennem azok olvasása által. Nem szolgaságra és szolgaságban kell nevelni a mai ifjú nemzedéket, pont abban a korban, amikor a szabadság kezd mindenütt szabadossággá válni, hanem a krisztusi szabadságra és szabadságban, amelyet így fejez ki János apostol: „És megismeritek az igazságot és az igazság szabadokká tesz titeket” (Ján. 8. 32.).

Igen szép példája ennek, hogy ismét külföldről idézzek, a külföldi professzornak azon közlése tanítványaihoz, hogy a colloquiumok nem középiskolás verbális recitálásokból állanak, hanem ugyanazon tudományban való elmélyülő lelkek kölcsönös felfogásaik, érvekkel való meggyőződéseik kifejtéséből. A külföldön a colloquiumok alkalmával ilyen kérdések intézettek a professzor urakhoz: „Mi a véleménye a professzor úrnak erről és erről a kérdéstről stb. és igyekeznek tudományos érvekkel meggyőzni egymást felfogásaik helyességéről, vagy helytelenségéről. Ezzel szemben nálunk egyik theologiankról kikerült ifjú azt mondta, hogy a diplomamért odaadtam a hitemet. Súlyos kritika ez arra nézve, akinek insinualta nyilatkozatát.

Elméleti kiképzésünk fogyatékát mutatja a neveléstannak, módszertannak hiányos képzése. Mondhatni egyes helyeken majdnem melléktantárgyként van kezelve ez a tudomány. Pedig a jövő lelkészeiből iskolaszéki elnökök, igazgatótanácsi tagok és elnökök lesznek. Hogyan tudja betölteni feladatát az a lelkész, akinek vezetésre hivatottságánál fogva többet kellene tudni, vagy legalább annyit kellene tudni ezekből a tudományokból, mint azok, akik vezetésére vannak bízva. Hogyan bírálhatja felül ezek munkáját az, aki a munkának teljesítő, vagy teljesíthető képességeivel nincs tisztában?

Az értelem-, érzelem- és akaratnevelés köréből egyre, a legfontosabbra irányzom a figyelmet. Az érzelmi nevelés tudománya a legfontosabb a lelkipásztornak egész életében. Az érzelmi nevelés teljes kifejtése juttat el bennünket a legfőbb jó megismeréséhez, a szépnek és jónak megismeréséhez, amelyre ha egyszer eljutott valaki, igyekszik környezetét is átalakítani és igyekszik a reabizottaknak is lelki világát a durva anyagtól a jó és szép felé vezetni, s ha ez csak részben is sikerül, meg tudja változtatni egy egész gyülekezet mentalitását is, amely megtölti a lelket a legszebb eszmével és a vallási életnek tartalmát ad a szeretet megnyilatkozásaiban. Ennek a tudomány ágnak tehát első helyet kell biztosítani a lelkész-képzésünkben. Haladnunk kell, fejlődünk kell, mert minden halad, fejlődik körülöttünk, csak mi állunk, maradunk le s jajj lesz nekünk, ha lezárul előttünk a lehetőségek ajtaja. Tudományt, tehát mennél több tudományt lelkészeinknek és irányító, szerető szívű professzorokat kíván az élet, akik szeretettel fogják meg a kezét és irányítják az ifjú Timótheusokat, kiket az élet zajgása Scillák és Charibdisek közt hanyvet. Ismételtlen hangsúlyozni kívánom: a több tudomány alatt nem a több emlékezést, több haszontalan verbalizmust értem, hanem az ifjú léleknek pozitív vallásos tartalommal való megtelítését, hogy ne szárnyszergetten kerüljön ki az életbe, hanem pozitív hittel, pozitív szeretettel, mert csak az ilyen lélek képes átváltoztatni az anyagi világ arculatát.

Az elméleti képzés reformjának kell követni a gyakorlati képzés reformját. Ezt ugyan nem lehet

reformnak mondani, mert tudtommal a gyakorlati képzés, vagyis a gyakorlati életre való nevelés, amit a gyakorlati lelkésznek tudnia kell, csaknem teljesen hiányzik lelkészképzésünkéből.

Az egyetemes egyház foglalkozik a teológiának öt évre való fejlesztésével. Ha ez megvalósul, az 5. évről feltétlenül gyakorlati évről kell lenni. A gyakorlati év alatt azonban semmiképpen sem azt kell értenünk, amit csinálnak teológiánkon, amely gyakorlat a szónoklati gyakorlatból áll főképpen. A szónoklati gyakorlatokat az elméleti résznél, a homilétikánál kell elsajátítani. A gyakorlati évről az összes lelképásztori munka elsajátítását kell célozni, amely munkához szükséges az elméleti igen nagy felkészültség, mert igen sok az aratnivaló, s ha mi nem tudjuk, vagy rest szolgálóknak bizonyulunk az aratáshoz, learatják azt mások, learatják a sátán emberei. Szinte lehetetlenségnek tetszik, de így van, hogy mikor a segédlelkész kikerül a teológiáról egy-két kivételes esettől eltekintve, meg sem tud mozdulni azon a pályán, amelyre már képesített oklevele van. A tanító, a tanár, az orvos mielőtt megkezdheti hivatalos működését, addig nem bocsátatik ki, míg be nem mutatja gyakorlati tanítását, tudását. Hivatásában már az iskola padjaiban ránevelik és mi egypár betanult prédikációt elégnak tartunk ahhoz, hogy most már erédj és légy pásztor, sokszor egy beteg, tehetetlen lelképásztor mellett, teljesen egyéni felelősségedre egy gyülekezetnek. Hát kérdelem: milyen munkát végezhet az, aki soha egy iktatót, egy zárszámadást, egy költségvetést nem látott? De ez még legkevesebb, mert ezt úgy ahogy hamar el lehet sajátítani, de — ott van a lelki-mező. Belmisszió, belmisszió? Ez a tér az, ahol igazán szükség van minden tudományra, minden lelki képességre. A belmissziót kétféleképpen lehet végezni, kötelességszerűen és hivatásszerűen. Aki kötelességszerűen végzi, eleget tett az E. T.-ben előírt kötelességének, de az eredmény a nullánál alig nagyobb. Aki pedig hivatásszerűen végzi, annak mindig újabb, újabb, gazdagabb és kiaknázatlan

terület nyílik meg, és megnyílik előtte a lehetőségeknek (a mindenre képes lehetőségeknek) varázs ajtaja.

Ennek az elsajátítására, az egyéni képességek kifejtésére kell fordítani a gyakorlati évet. Szerintem már az előző 4. évben be kellene osztani jan. 15-től február 15-ig minden theologust egy lelkész mellé, hogy azokban az időkben, midőn legintenzívebben folytak a belmissziói munkák, saját szemével látna a feladatakör, melyet neki is be kell töltenie majd mint gyakorló lelkésznek. Természetes, a lelkésznek kötelessége volna oktatni, irányítani a gyakorlati élet minden ágazatában. A gyakorlati év vezetését kiváló gyakorlati, főleg falusi lelképásztorokra bízám, akik legalább 15 évet töltöttek a lelkész pályán, mert csak ezeknek a gyakorlata, lezsűrt élettapasztalata és bölcsessége tudná megadni a helyes irányt.

Nem azt akarom ezzel mondani, mintha e téren hátrább volnának a városi lelkészek, hiszen nekik szintén megvan a saját maguk élettapasztalata, sőt talán nagyobb mértékben és jobban, mint a falusi lelkészeknek, hanem mivel a lelkészek 80%-a falusi gyülekezetek lelképásztorai lesznek és elsősorban ott kezdik működésüket, mint gyakorló lelkészek.

A jó pásztornak pedig ismerni kell saját juhait. Nemcsak azokat, akik meglegedésben élnek, hanem az eltévedett 100. juhocskákat is. Az elesetteket, a meggyötört lelkeket, a bűn posványaiiban fuladozókat, a szegényeket, a nyomorgókat, mind-mind ismernie kell és meg kell mentenie az életnek. A jelen lelkész nemzedék képzésének csak ez lehet a dogmája: „Felkeresni a társadalmi életnek minden zugát, hogy enyhítsük a szegénységet, a nyomort és elhagyatottságot, hogy eloszlassuk a tudatlanság homályát, hogy kiszárítsuk a bűn posványait a szeretet áldott melegével. Professzoroknak, lelkészeknek, kicinyeknek, nagyoknak, mindnyájunknak csak azt kell nézni, ki a nagyobb a szeretetben, a szolgálatban. A lelkészképzésnek, épügy, mint a lelkész hivatás betöltésének ez az alfája és omegája.

Ary Antal.

A gót trombita.

Néhai jó Balogh Ferenc egyháztörténésünk kedves kifejezése volt ez, Luther reformációjára vonatkozólag.

Ha jól sejtem, Doumergue francia egyházi történetírótól kölcsönözte eme kifejezést. Szébb és hatalmasabb kifejezést ma sem tudok elképzelni a német reformációra vonatkozólag.

A középkor végén, mint sebesen zúgó szélnek zendülése harsant fel Luther szava a német néphez és az egész világhoz.

A gót trombita megszólalt. S a középkor romjain egy új világ épült fel.

Nincsen szándékomban párhuzamot vonni Luther eklézsiális és Hitler modern társadalmi reformációjá között. Mert hiszen sohasem tartoztam a szalmalángú emberek közé. A hisztériás lelkektől, emberektől félttem, remegtem minden időben. Valamikor diákkoromban még a saját tanáraink által is nagynak képzelt zenzációk, események felett inkább szerettem el-

tréfálkozni, az én kedves diáktársaim között, mint rémüldöző ábrázatot csapni azoknak hallatára.

Azt azonban nem merészelem letagadni, hogy Hitler Adolf bécsi bevonulása csekélységemre is mélyes hatást gyakorolt. Úgy tűnt fel előttem, mintha valahonnét, a távoli égtájról egy hatalmas sas csapott volna le váratlanul a csirkék táborára.

Az efajta események felett nem árt, ha mi szelid, jámborlelkű alföldi magyarok, egy-egy kicsit eltűnődünk, elgondolkozunk.

A bolsevizmusról sehol, egyetlenegy népnél sem olvastam méltóbb, helytállóbb kifejezést, mint a németeknél. A németek a kommunizmust, már húsz évvel ezelőtt „ázsiai szocializmusnak” nevezték.

Valójában igazuk van. Vajjon micsoda társadalmi rend az, ahol a tanult embert egyszerűen le-bunkózzák? Ahol így beszélnek a tanult, tudós emberrel: Kend mehet a másvilágra, mert nagyon szereti a könyveket.

Hát ki hallott ilyen társadalmi rendet!?

Hitler Adolf valahogyan másképpen értelmezte és értelmezi a modern társadalmi morált.

Szinte látom, hogy eme zseniális, világgraszoló ambíciókkal megáldott, kiváló német férfiú egész éjjelen azon a problémán törte a fejét, hogy hogyan lehetne felállítani egy olyan társadalmi rendet, amelyben a szellemi és fizikai munkás békeességben megélhet egymás mellett? S rá is jött eme probléma megoldására.

Voltaképpen nem is volt olyan nehéz dolog emez alapvető eszmére rájönnie. Kölcsönös engedékenység, lemondás, áldozatkészség volt minden időben egy-egy alappillére a békeességnek.

Igaz, hogy ezen alapvető eszméket, igazságokat Hitleren kívül temérdek ezer és millió lélek tudta és vallja ezen a világon.

Csak az a baj, hogy nem elég ám valamit tudni és átérzeni. Nem elég a vetőmagvakat zsákban, élel-kamrákban elhelyezni. Elő is kell készíteni a talajt, a szántóföldet. Még aztán alkalmas időben kell elhíntetni a magvakat, a barázdák között.

Hitler az időpontot jól eltalálta. A világháborús az azt követő forradalmak, forrongások nagyszzerűen előkészítették a talajt az egész német birodalom területén. Valójában csak egy szerencséskezű magvetőre volt szükség, hogy az elhíntett magvak gyökeret verjenek.

Hitler voltaképpen művészetre hajlamos egyéniség. Ifjú korában szeretett rajzolgatni, festgetni.

A művészetre való hajlam pedig, mint tudjuk, nagyon sok esetben átesap olyan területekre, ahol mások óhajtanának babért, pálmát szerezni.

Jókai festőnek indult s író lett. Ugyanezt a vonást látjuk Kisfaludy Károly, Herczeg Ferenc életében. S rajtok kívül a magyar szellemi élet egész sereg reprezentánsánál.

Ehhez járul még ama tény is, hogy a piktorok között nagyon sok kitűnő organummal megáldott egyén forgolódik. Olyan tenoristákat például, mint a festők társaságában, ritkán talál az ember.

Hitler páratlan hatású szónok. Aki a rádióban egyszer-kétszer figyelemmel hallgatta végig beszédét, észrevehette, hogy szavai, kifejezései bámulatos közvetlenségre való hajlamot árulnak el. Micsoda megszólítás volt az például a rádióban, a bécsi megszállás előtt, amikor ezzel az egy szóval kezdi beszédét: Németek!...

Nem csoda, ha páratlan szónoki készségével pár év alatt temérdek légiót hódított eszméi részére, a német birodalom területén.

Kétségtelen, hogy karrierjénél a mai túlságosan elfinomult, kiiskolázott korszakban feltűnhet ama tény is, hogy egyetemi diplomával nem rendelkezik.

Errenézve könnyű és őszinte magyarázat ama valószínű tényállás, miszerint Hitler helyében egy-egy tudós, pápaszemes atyafi lemaradt volna a kitűzött pályáról, az első sorsdöntő lépésnél. Tengernyi igazságot fejez ki Petőfi, amikor ezt mondja: A tudósok mind szegények!...

A tudósokat minden időben jobban érdekelte az elmélet, mint a praktikum. A tudósok hivatásuknál fogva legtöbbször a levegőben járnak. A népvézerek, a diktátorok ellenben lent lépdelnek a földön, a tövisek, a göröngyök között.

Minket, vallásosan érző és gondolkozó lelkeket, eme csodálatos karriernél megnyugtathat ama tény, miszerint ezen a világon minden Istentől származik.

Istentől küldetett a huszadik század eme kiváltságos egyénisége, aki szavának súlyával, hatalmával néhány év alatt fejévé lett egy közel nyolevanmilliós nemzetnek.

A gót trombita megszólalt a huszadik századba is, a mi életünkben. Hogy mit várhat a világ e trombita harsonájától, — nem tudhatjuk. Hozhat örömet, boldogságot, de hozhat bánatot, szomorúságot is...

A jövődő Isten kezében van.

Diadalmas bécsi bevonulásának ünnepélyes zaját, moráját, hangjait szerény rádióm masinája mellett én is végighallgattam. A nagy parádé hangjai mellett eszembejutott ama régi nóta, amit egykor a mi jó öreg huszárjaink dalogattak Majland utcáin masírozva:

Nagyabonyban csak két torony látszik,

De Majlandban harminckettő látszik.

Inkább nézem az abonyi kettőt,

Mint Majlandban mind a harminckettőt.

Egyelőre mi is csak ennyit mondhatunk: Szívesebben hallgatjuk a gót trombita harsonáját, mint az orosz duda rémületes túlkölését.

Baráth Imre.

„Gyorssegély alap“.

Isten egy gyönyörű szép virágnak: a szeretet virágának áldott magvait minden egyes ember szívébe behíntette. Egyformán hullott és hull ma is a Magvető kezéből a drága mag minden férfi és minden nő szívébe. Isten keze egyformán szórja a magot, s nem tesz különbséget szív és szív között, de a szeretet magva mégis jobban megfogamzik a női szív meleg, puha talajában, mint a férfi szív kemény és száraz anyagában. Innen van, hogy a nők jobban tudnak szeretni, mint a férfiak. A női szívben a szeretet magva kisarjad, felnő és virágbaborul, ha felragyog az áldott tavaszi nap: az isteni arc szeretettől fénylő mosolya és virágzása édes gyümölcsöket

terem, ha a Szentlélek fuvalmának szárnyán megérkezik Isten szívéből a gyümölcsözés aranyhimpora.

A női szívek szeretet-virágtól volt illatos az 1929. év tavasza. Ekkor virágozott ki a Református Lelkésznék Országos Szövetségének nőtagjai szívében a szánakozó, a könyörülő szeretet illatos virága. Észrevették és szánakozva látták özvegy lelkészné testvéreik szomorú helyzetét. Nehéz sorsukon segíteni akartak és adományért fordultak minden lelkésznéhez, aki még nem özvegy, akinek még nem árva a gyermeke, hogy segítsenek letörölni a lelkész-özvegyek és árvák hulló könnyeit és igyekezzenek

enyhíteni szenvedéseiken. És jöttek az adományok és megalapult a Református Lelkésznek Országos Szövetségének „Gyorssegély Alap”-ja. Ez a Gyorssegély Alap 1936 szeptemberéig, mintegy 8 éven át, 7522:90 P-t osztott ki segélyképpen 381 lelkésznek között.

És a Szentlélek fuvalma vitte tovább a gyümöleszhöz aranyhimporát s amerre vitte, ahol végigszórta a szeretetnek virághimporát, ott drága gyümölesöket termelt a női szív.

1937 április 21-én Maklár Károlyné püspökne Hajdúhadháza értekezletre hívta össze az egyházkerület esperesnéit, hogy megbeszélje velük a megalakítandó egyházkerületi lelkészne szövetség ügyeit. Rámutatott a kerületi szövetség megalakulásának fontosságára, a testvéri közösség ápolásának nagy jelentőségére, s ráirányította a figyelmet a nyomorban élő özvegy lelkésznek megsegítésére. Felhívta a tiszántúli esperesnéket, hogy az egyházmegyei lelkésznek szövetségét mielőbb mindenütt alakítsák meg, s bejelentette, hogy ősszel az egyházkerületi közgyűlés idején megalakul a tiszántúli szövetség is.

Úgy az egyházkerületi szövetség, mint az egyházmegyei szövetségek 1937. év őszén valóban meg is alakultak s ekkor alapult meg a tiszántúli református egyházkerület lelkészne szövetségének Gyorssegély Alapja is.

Az egyházkerületi szövetség elnökévé Maklár Károlyné főtisztelendő asszonyt választották meg, aki egymásután adta ki körleveleit a Gyorssegély Alap anyagi támogatása érdekében. Körleveleiben a női szív meleg szeretetével kérte az egyházmegyei szövetségek elnökeit, az esperesnéket arra, hogy gyűjtéssel, szeretetvendégségek, műsoros délutánok, kultúrestek rendezésével stb. támogassák a Gyorssegély Alapot, hogy minél több özvegy lelkésznet tudjanak anyagi megsegítésben részesíteni.

És a Szentlélek fuvalma ismét útrakelt és vitte a gyümölestermő szeretet himporát... És sok női szív virágbaborult és jöttek az adományok egymásután. Egyes egyházmegyei lelkészneik szívében, a tél jégvirágai ellenére is, a szeretet legszebb virágai nyíltak. Mert a szív szeretet-virágnak nem kell nyár, nem kell meleg, napsugaras idő; az télen is virágzik, sőt a didergő özvegyek és árvák látására még szebb virágok nyíladoznak rajta. Jöttek adományok gazdag, nagy városokból és kicsiny, szegény falvakból. De a kicsiny, szegény falvak adománya aránylag néha többet ért és több volt, mint a gazdag nagy városoké, mert jobb szívvel és úgyszólván az utolsó filléreiket adták. A bibliai özvegy asszony két fillérére gondolunk... Jöttek adományok egyházmegyeiktől, falusi nőegyletektől, esperesnéktől és szegény, de szerető és megértő szívű lelkésznektől. Jöttek adományok innen is, onnan is, mindenünnen, hová a Szentlélek fuvalma elhatott. És nem jöttek adományok innen sem, onnan sem. Egész egyházmegye, egész sor falu és város van, ahonnan még egy fillér sem érkezett! — Hogy lehet ez? Nem kelt volna itt ki a szeretet virágának magva? Nem fuvalt reájuk az Isten Szentleke? Nem meleg és puha a szívük talaja? — Bizonyára igen! Tövises talaj, vagy köves talaj? — Bizonyára nem! Bizonyosat csak az Isten tud, mert Ő mindentudó, aki ismeri az okokat.

Mi csak annyit tudunk, hogy az adomány kevés és az inség nagy. Kevés, mert hiányzik belőle a Te

adományod! A szívek glóriás virágcsokrából hiányzik a Te szíved virága. Szíved piros harangvirágának lehellestzerű csilingelése nem olvad bele az egyházkerület nagy szív-harangjának szeretetet kongató felséges himnuszába. Szíved nem dobog benne az egyházkerület nagy szívében, mert nem dobogja a szeretet dalát. Pedig milyen gyönyörű ez a dal és milyen könnyű e dalt megtanulni.

Gondolj arra, hogy a Te feleséged is lehet özvegy és a Te gyermeked is lehet árva. Itt kell hagynod őket — bármely pillanatban — Isten parancsára és özvegy marad utánad és árváid lesznek. Rajtuk is segítel tehát, ha a Gyorssegély Alapot támogatod. Nem kerül fáradságodba sem, csak egy ihletett elhatározásba. Annak elhatározásába, hogy az egyik ünnepi istentiszteleten begyűlt perselypénzt beküldöd az alap támogatására. Elnöki felhívás sem kell hozzá, csak egy Istenhez repülő gondolat. És mindigárt könnyebbnek érzed a szívedet. Tavaszt, virágillatot, Isten jelenlétét érzed magad körül és mosolyog a lelkedben minden, mert jót tettél s egy hulló könnyet letöröltél. Íme, a szeretet virága szívedben is kinyílt, kis harangja csilingel és éneklí a szeretet dalát. Gondolj arra, hogy az özvegy lelkésznek megsegítése nem is annyira a nők kötelessége, mint inkább a férfiaké, a lelkészeké, a Tiéd. Neked kell gondoskodni arról, hogy — ha Isten elszólít — hitvesed meg ne éhezzen és másra ne szoruljon. A Te kötelességed rendezni hitvesed sorsát, mégpedig úgy, hogy bátor, bizó tekintettel nézzen hitvesed a holnap elébe. Azért a Gyorssegély Alap támogatásában ő csak segítsen Neked, de a nehezebb munka a Tiéd legyen! Családod esetleges jövőendő sorsán segítsz, ha a Gyorssegély Alapot támogatod. Nem tudhatod: mit hoz a holnap Reád!

Rendezz, hitveseddel karöltve, egyházközségekben ünnepélyeket, szeretetvendégséget, kávé- vagy teadélutánt, kultúrestet, előadásokat és ezeknek jövedelmét küldd be a betegséggel, gyermekek tanítatásával, éhezéssel és nincstelenséggel küzdő özvegy lelkésznek istápolására. Ha pedig nem lehet a közöny miatt a fentiekkel semmi eredményt elérni, akkor küldjél be perselypénzt, de ne engedd pusztában elhangzó szóvá lenni a lelkésznek szövetségének Hozzád és gyülekezetedhez intézett kérését.

A Szentlélek fuvalma suhanjon Reád s Reád suhantában borítson el, mint egy Isten szívéből érkező óriási, meleg hullám. S e meleg hullámtól nyíljék ki szívedben a szeretet piros harangvirága és lehellestzerű csilingelése olvadjon bele az egyházkerület nagy szív-harangjának szeretetet kongató felséges himnuszába...

És énekd a szeretet dalát.

Nagy Dezső.

Nyilatkozat.

Pánczél Jenő lelkipásztor úrral személyes érintkezésbe lépve, meggyőződtem arról, hogy őt e lap mult számában cikkemre szóló megjegyzésében a falusi lelkipásztorságnak védelmezési szándéka és nem személyeskedési szándék vezette. Midőn még egyszer a legnyomatékosabban hangsúlyozom, hogy általánosságban tartott megjegyzéseimmel sem egyes személyeket nem kívántam bírálni, még kevésbé a falun szolgáló lelkipásztorokat, akiket én ilyenekül nem is ismerek különálló testületnek, egyúttal kijelentem, hogy a válaszomban levő, egyik szavával sértőnek látszó szentírásbeli idézettel Pánczél Jenő úr személyét vagy eljárás-módját nem óhajtottam megbántani.

Soós Béla.

Egy vizitáció.

Az évek elsuhanak az öreg templom felett. Nem csoda, ha megette az idő vasfoga. Újjáépítése halaszthatatlanná vált. Gyűlésre hívta össze a lelkipásztor a népet, tanácskozni afelett, hogy miből, hogyan újjáépítse meg a templom. A közadakozástól nem riadt volna vissza a gyülekezet egy tagja sem. Az áldotzatkésztségben nem volt hiány, de egy volt a baj, hogy volt abban a gyülekezetben is — mint sajnos, van talán minden gyülekezetben — egy mások felett uralkodni vágyó, kötekedő, böleselkedő, még a kákán is csomót keresni szerető ember, aki felvetette a kérdést, hogy hová lesz a sok egyházi adó. Ám feleljenek róla a vezetők, mert abból ugyan rendbe lehetne szedetni a rozszant templomot.

Mintha nyári derült égből egyszerre csak villám csapna alá, úgy hatott ennek a kötekedő falu bölesének a kérdő szava a szép békében egybesereglett gyülekezetre; megdöbrent minden lélek, felforrott a vér az emberekben. Előbb csak az arcokon ült ki a kérdés, később majd hangosabb és hangosabb szavakban is kifejezést talált az, hogy „hát igaz is az!”

Szót szó követett, mindenkinek lett volna valami mondanivalója, az egyik ember bölesebbnek tartotta magát a másiknál, csak az volt a baj, hogy nem volt aki hallgasson rá. Zaj, láрма verte fel a helyiség csendjét; csillapító, eszméltető szavakat túlharsogta a nép lármája, akik mint ilyenkor szokott, pártokba tömörültek. Így oszlott szét a jószándékból, nemes célból egybesereglett gyülekezet.

Megérkezett azonban a körlevél, hogy itt lesz az Esperes úr az egyházban, a szokásos vizitációt megtartani. Fellelegzett e hírre minden ember s lecsillapodtak egyszerre a háborgó szívek, mert hogy jön az Esperes úr.

Nagy porfelleg jelezte a jelzett napon az Esperes úr közeledését. Talpra kelt e napon az egész falu s rajzott, özönlött — mint köpübe a méh — a templomba a nép, mivel jelezte, hogy előbb oda fog menni, mielőtt a munkához hozzáfogna. Kezeit összekulcsolta szelid, jóságos szeméit égre emelte és elkezdett imádkozni. Nem cifra, csengő-bongó szavak halmaza, hanem a pásztorok buzgó könyörgése volt az ima az ő nyájáért. Egyszerű, mint a paecirta dala, mely ég felé száll. Szíveket hódít meg, mert a szív mélyé-

ből fakad. A templomban halotti csend. Azután következett a gyülekezethez intézett esperesi beszéd. Mintha csak Pál apostol szólott volna a korinthusi gyülekezethez, mondván: „Hallom, hogy versengések, viszálykodások vannak ti köztetek s hogy pártokra szakadt az eddig egységes, békés gyülekezet. Hallom építkezni akartok, de az ármány elhíntette köztetek az egyenletlenség konkoly magvait s megzavarta a ti nyelveteket, mint ama bábeli torony építésénél egykor. És mindez itt volna?! Itt tépné viszálykodás, egyenletlenség a Krisztus testét, az anyaszentegyházat?”

Nem ezt nem hiszem, nem hihetem! Álljon elő az az ember, aki itt valakit vádolni merészel, aki csak egy szavával is akadályozni merészele a szent falak újjáépítését?!

És íme csak egyetlenegy lélek is fel nem emelkedett helyéből, a szemek lesütve, a kezek a mellén összekulcsolva, az arcokon töredelem, bűnbánat, a pillákon egy-két rezgő könnyesepp, halotti néma csend.

Ott nyomban elhatározták ezen beszéd hatása alatt, hogy azonnal hozzáfognak a templom megújításához.

Milyen sok és áldásos hatása lenne, ha a vizitáció alkalmával a templomban szólana a gyülekezet tagjaihoz az ott legalkalmasabb időben összehívott gyülekezet tagjaihoz a vizitáció valamelyik lelkési tagja.

Milyen fokozódó, erősödő mozgalom megnyilvánulását lehetne várni a hitélet terén egy-egy ilyen megragadott alkalmi istentisztelettől.

Kivezető út lenne ez a mai sívár jelenből egy szebb, boldogabb jövő felé. Legyünk Krisztus ügyének hű képviselői, Isten országának alkalmas építői. Igyekezzünk megtalálni a helyünket, fegyverünket, eszközeinket ebben a mai nagy küzdelemben, hogy felvehessük a harcot az egész vonalon. Egy-egy ilyen istentisztelet a lelkési közszellem kialakítása mellett a missziói munkákba való mélyebb bekapcsolódását is célozná.

Tiszacséce.

Orosz Kálmán,
református lelkipásztor.

Énekeskönyvünk dicséreteinek eredete.

(Folytatás)

173. *Megújult testtel és erővel.* Az előző énekesből. Szerzője: Szentgyörgyi József.

174. *Legelső gondom, ha reggel felkelet.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Pap István kézdi vásárhelyi lelkész.

175. *Néked énekelek.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Füzesi József.

176. *Feltetszett a nap, sugárzik az égen.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Füzesi József.

177. *Szívem buzogj hálákat.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: az erdélyi új énekes Kis János oltszemi lelkészt jelöli meg.

178. *Hála zendül ajkaimról.* Az 1903-i próba-énekesből. Szerzője: Pap Gábor.

179. *Íme a nap fénylő jáklyája.* Az 1903-i próba-énekesből. Szerzője: Fejes István.

180. *Szálljatok fel a tiszta fénybe.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Tompa Mihály hamvai lelkész.

181. *Krisztus, ki vagy nap és világ.* A Gönczi-féle 1592-i énekesből. Eredetije az Ambrosius: „Christe, qui lux es et dies” kezdetű himnusz. Ismeretlen fordítója részint az eredetiből, részint pedig annak Erasmus Alberustól eredő németnyelvű változatából fordította.

182. *Néked mennyei Atyánk, hálát adunk.* A Gönczi-féle 1730-i énekesből. Szerzője ismeretlen.

183. *Adjunk hálát az Úrnak, mert érdemli.*

Az 1569-i Szegedi-féle énekesből, ahol úgy szerepel, mint étel után való dícséret. Szügyi azt írja róla, hogy „A husziták énekeskönyvéből való Weisse Mihály német fordítása után.” Ez azonban téves megállapítás. Az ének eredetije ugyanis Horn János: „Danket dem Herren kezdetű zsoltárparafrazisa, mely német énekesekben úgy szerepelt, mint „Tischlied über den 136. Psalm.” Elég jó, bár nem mindenütt ragaszkodó fordítás. Összevetésül és igazolásul közlök itten is két verset, az elsőt és negyediket:

1. *Danket dem Herren, denn Er ist sehr freundlich,
Und seine gnad und wahrheit bleibet ewiglich.*

4. *Der du uns als ein reicher milder Vater
Speisest und kleidest dein elende Kinder.*

1. *Adjunk hálát az Úrnak, mert érdemli;
Mert minden gazdagságát velünk közli.*

4. *Ki ételt adtál alkalmas időben
S megruháztál mezítelenségünkben.*

Hogy aztán ki volt ez a fordító, azt nem tudjuk?

184. *Ne jöjjön addig szememre álom.* Az előző énekesből. Szerzője: Lengyel József.

185. *Téged, Úr Isten, dicsérünk.* Az előző énekesből. Szerzője: Keresztesi József.

186. *A nap immár elenyészett.* Az előző énekesből. Szerzője: Szentgyörgyi József.

187. *Adjunk hálát megtartó Istenünknek.* Az előző énekesből. Szerzője: Kovács József.

188. *Csendesül a föld határa.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Szini Péter tanító.

189. *Óh én Uram! este lesz már.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Börzöli Gábor nagytót-falusi tanító.

190. *Ne még, ne szállj le csendes alkonyat.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Szabolcska Mihály.

191. *Már az erdők elpihennek.* Az 1903-i próbaénekesből. Eredetijét helytelenül jelöli meg énekesünk, midőn Flemming Pálnak tartja. Eredetije ugyanis Gerhard Pálnak híres éneke „Nun ruhen alle Wälder“, melyet fordításban már régi énekesünk is közöltek 1699-től kezdve. Jelen formájában Fejes István, mint maga is költői lélek, meglehetősen szabadon fordította négy versszak kihagyásával. Megtetszik ez világosan, ha egybevetjük két versét:

1. *Nun ruhen alle wälder,
Vieh menschen städt und felder,
Es schläft die ganze welt;
Ihr aber meine sinnen,
Auf! auf! ihr sollt beginnen,
Was eurem Schöpfer wohl gefähllt.*

6. *Nun geht ihr matten glieder!
Geht hin und legt euch nieder,
Der betten ihr begehrt;
Es kommen stund und zeiten,
Da man euch wird bereiten,
Zur ruh ein bettlein in der erd.*

1. *Már az erdők elpihennek,
Mezők, fajak csendesednek:
A fáradt föld álomra tére;
De mi háládatos szívvel*

*Most a csendben serkenjünk fel
A teremtő dícséretére.*

4. *Fáradt tagok, nyugalomra,
Csendes, üdítő álomra,
Ágyatokba szállni már vágytok!
Így lesz ott is, majd a sírban,
Ott is ilyen nyugalom van:
Csendes álom vár ott is rátok!*

Bár költői és szabad a fordítás, minden versszakban szépen látszik a párhuzam az eredeti nyomán e földi és a túlvilági élet között, illetőleg a versszak első felének szimbólikus értelmezése a versszak második felében, ami különösen széppé teszi ezt az éneket.

192. *Maradj velünk, mi Krisztusunk.* Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Juhász Sándor.

193. *Hálát adunk, Istenünk.* Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője ennek is Pap István kézdívásár-helyi lelkész, bár énekesünk nem említi.

194. *Ne szállj perbe én velem.* Az 1654-i Gönczi-féle énekesből, ahol úgy szerepel, mint az LI. zsoltár-ból készült isteni dícséret. Tényleg e zsoltár gondolat-ain építette fel e szép bűnbánó éneket Pécseli Király Imre, mely a 2, 6—8. versek elhagyása után ma is egyik legkedvesebb bűnbánati énekünk.

195. *Én Istenem! Sok nagy bűnöm.* A Gönczi-féle énekes 1682-i löcsei kiadásából. (A könyvészek ennek az énekeskönyvnek 1682-i 12° rét alakú kiadásáról nem tudnak. A debreceni nagykönyvtárban láttam egy példányát, melynek ugyan elől negyven oldala hiányzik, de a vele egybekötött zsoltárokon ez áll: „Lótsén, Nyomtatta Brewer Sámuel Anno 1682.” Mivel benne sok ének van meg, amely még az 1654-i kiadásban nincs meg, viszont több ének meg még hiányzik belőle, amely már az 1699-i benne van, így tartalmilag is e két dátum közé utal megjelenése. Így aligha kétséges, hogy maga az énekeskönyv is abból az évből való, mint a hozzákötött zsoltár, mert a XVII. század végén már mindig kiadták az énekessel együtt a Szenci zsoltárait is. A könyvészet feladata kutatni, hogy ez az 1682-es 12° rét kiadás unicum-e, vagy került elő más ismeretes példánya is?) Az ének különben Rutilius Márton: Ach Gott und Herr, wie gross und schwer kezdetű énekének fordítása. Egyik leg-szebb és legpoétikusabb versét hagyta ki énekesünk:

*Mint kis madár,
Ha szélvész jár,
Az égi csalogásban,
Rejtez lyukban,
Üres fákban,
Az hol bátran megmarad.*

amelyhez olyan szépen kapcsolódott a mostani énekben is megmaradt 6. vers:

*Így a bűnök,
Halál, ördög,
Engemet ha rettentnek,
Rejtekhelye,
Vagy reménye,
Óh Christus én lelkemnek.*

Fordítója ismeretlen.

Dr. Horkay László.

(Folytatjuk.)

A gyomai református templom.

A mai gyomai református település, melynek lakossága egyházi szempontból „építő gyülekezet” volt a múltban és az akar lenni a jelenben is. A XVIII. században öt templomot épített s az utólsót olyan impozáns méretekben és oly tiszta stílussal, hogy mostani renoválásával kapcsolatban műemlékké

hatalmas templomát és ha lehet, még szebbé tegye az empire ezen építészeti remekét.

Ezeket átgondolva neveztem én Gyomát „építő gyülekezet”-nek és tudatosan használok e kifejezést nemcsak külső, hanem belső értelemben is, mert ahol hiányzik a belső megépülés, nincs ott külső építés

GYOMAI TEMPLOM.
(Kívül.)

GYOMAI TEMPLOM.
(Belső.)

nyilvánítására maga a Műemlékek Országos Bizottsága tett előterjesztést. A XIX. század alkotásai a gyönyörű parókiák és a modern igényeket is teljesen kielégítő iskolaépületek. Míg a ma élő emberekre, a XX. század világháborút megjárt nemzedékre, az a feladat vár, hogy kívül-belül restaurálja

sem. Márpedig Gyoma buzgó népe egyértelműen határozta el templomának átjavítását és egyhangúlag vállalta magára az alapadó 125%-ának megfelelő renoválási terheket. A munka még meg sem kezdődött s máris megindultak a templomadó befizetések és az önkéntes adakozások. Napról-napra tapasztal

taljuk, hogy mennyire szeretik hiveink az Isten házát, milyen készséggel áldoznak érte. Ha ezeket az áldott tényeket sok egyéb jelekkel összevetem, a legnagyobb örömmel állapítom meg, hogy a hívek buzgóssága, áldozatkészsége és öntudatra ébredése a legszebb reményekre jogosít.

A hatalmas templom 44 méter hosszú, 21-16 méter széles. Ha a tornyot is hozzászámítjuk, a hosszúság: 51-50 méter. Három oldalán köoszlopokon nyugvó, boltíves kiképzésű, emeletes karzat van, értékes oszlopfejekkel és girlandokkal. A belső magasság 16 méter. Férőhely: 3000 ember. A menyegyzetet képező, hét részre tagolt, hatalmas boltív égszínkékre van festve és arany csillagokkal kirakva. A falak is színesek. A szószék, az Úrasztala kerítése, a padfők és padelőrészek a templom stílusával összhangban álló mesteralkotások. 24 változatú orgo-

nája van, melynek megfelelő átépítése és modernizálása nemcsak esedékes, de égetően szükséges is.

A torony 52-50 méter magas, falvastagsága 2-50 méter. Négy hatalmas harang van benne elhelyezve, a legnagyobb 18 mázsa súlyú. Tűzór sétálója 34-50 méter magasságban van s oly széles, hogy két ember kényelmesen kitérhet egymásnak rajta. A torony földszintjén lévő bejárat coemeteriummá alakítjuk át, hol halottaink ravatalozhatók lesznek. Ugyanitt van elhelyezve a nagyobb adakozók nevét megőrkítő márványtábla is.

A javítási munkálatok a jövő hónapban kezdődnek és ez év őszéig befejezést nyernek, a gyulai kir. államépítészeti hivatal és a műemlékek országos bizottságának ellenőrzése és irányítása mellett.

Építse az Úr gyomai házát és gyülekezetét!

Bay József.

A modern református templom.

(IV. közlemény.)

Rég elmúlt már az az idő, mikor még kiváló prédikátorok és más egyházi vezetők is az „ördög dudájának” titulálták a hangszerek királynőjét: az orgonát. Azonban e királynőtől mégis elvárjuk, hogy alázatos ancillája, szolgáló leánya legyen a theológiának (mint a filozófiától is kívánják). Mert a theologia nem engedí meg sohasem az orgonának az önálló primadonna-féle szerepeket. Mégpedig — horribile dictu — a legmagasabb zene-művészet kedvéért sem. Ugyanis újabban különös határozottsággal megállapított, hogy az orgona szerepe a templomban semmi más, mint az énekvezetés, sőt még kevesebb: csak annyi, hogy *maguk a hívek* helyesen, szépen és jól énekeljenek. Azonban ez is bőséges és nagyszerű feladat. Elég ha arra rámutatunk, hogy városi és falusi gyülekezeteink egyformán és siralmasan *kevés éneket tudnak*. A most már bevallottan nem nagyon jól sikerült énekeskönyvünknek is csak kicsiny töredékét szokták a templomban énekelni. Jó bőven föl kellene szaporítani az új melódiákat és új szövegeket és sokkal több *szóllárt* kellene énekelni igazi régi melódiákkal. Szomorú mikor a lelkipásztor nem meri kiírni a XL., XLIII., CIV. stb. szóltárokat, mert „nem megy a gyülekezetnek”. Nyomja meg a kántor a hangját, főképpen a pedált és megy! A hívek meg ilyenkor pontosan figyelve csendesén kövessék az orgonát. Több verset vegyünk fel, pár hét múlva újra és megtanulják e drágalátos, gyönyörű énekeket. És e melódiákkal — ne felejtjük el — jön egy csomó *rámenő dicséret is!* Természetesen az orgona maga nem pótolhatja az iskolai, bibliaköri, énekkari énektanulást. A fentiekből következik, hogy hatalmas, csillogó luxus hangverseny-orgonák építése felesleges költségek még jómódú eklézsiákban is. Ellenben *elkülönített művészeti céllal* építhetnek ilyet zeneiskolákban. Külföldön előadótermekben is nagyon sok helyen van, sőt még áruházakban is.

Az énekkar a templom „elő instrukciójához” tartozik. A külföldi atyafiaknál, különösen a skótoknál minden templomnak énekkara van, amelyik önállóan is énekel, főleg nagyobb darabokat, meg aztán a rendes gyülekezeti éneklésben is elől jár. Mellékesen említjük meg, hogy az énekkar kitűnő

pasztorációs eszköz is. Fájdalmas, ahol heje-hujai mulatságok rendezésére használják fel őket lelkiismeretlen emberek. Nagy meglepetés volt számomra a svájci gyülekezet, ahol az egész gyülekezet egyetlen négyszólamú énekkar volt. Meglepetéssel nézegettem körül, hogy egyik az altot, másik a basszust stb. énekel, kinek melyik esett jól. Őh de szép volt! Úgy látszik nekünk nincs annyi muzsikális talentumunk. De azért csak fejlesszük ami van. *Zenekar* használata a mi templomainkban *teljesen fölösleges* bármiféle címen. Még ha vallásos zenét szolgál is, átutaljuk megfelelő, azaz művészeti területre. *A szóloéneklésnél* is ez a véleményünk, megtoldva azzal, hogy nagyon sokszor az *egyéni hű dicsőágyat szokták szolgálni*. Megemlítjük, hogy jól nevelt gyülekezetben nyugodtan lehet a padokban énekeskönyveket — nem sokat — szétrakni, azok számára, akik valami okból nem hoztak. Nem lopják el.

Hosszúnak látszik az út a valamikor fehérre-meszelt, de most már az ablakoknál, ajtóknál lefolyó sárga, kék, zöld penészes, sok helyt mállottfalú, a szögletekben temérdek pókháló-fészkektől rakott, helyt-helyt befirkált, elkentvakolatú sivar, vastag porral fedett templomtól — a modern felszerelésű és művészileg kifestett, sőt pompás bibliai képekkel ékeskedő templomig. Pedig *mind a kettő lévellygés*. Szerencsére az elsőt nem kell bizonyítani. Ahol amolyen akad, most már szégyeneli s talán itt-ott a koldus-szegénység miatt türik ideig-óráig. De hát mi van a képes templommal? Szerintem itt sem kell bizonyítani s e cikk keretében nem is lehet célo, csak egy-két egyéni reflexiót a lelkiismereti szabad meggyőződés jogán. A Zsinat jó szerencsére egy konkrét esettel kapcsolatban kimondta a vetőt. Ugyanezen esettel kapcsolatban az illetékes esperes az illető gyülekezetet felelősségre vont a templomi képekért. Az ügy jó úton van. Én egyéni azonosítom magam e vitában a képek ellen elhangzott érvelések túlnyomó részével s *Picturam delendam esse censeo*. De ezen túlmenően egyéni mélységesen megdöbbentett ilyen fontos elvekben egyházunk sok-sok kiváló vezérémbere között levő súlyos differencia, akik között sok sze-

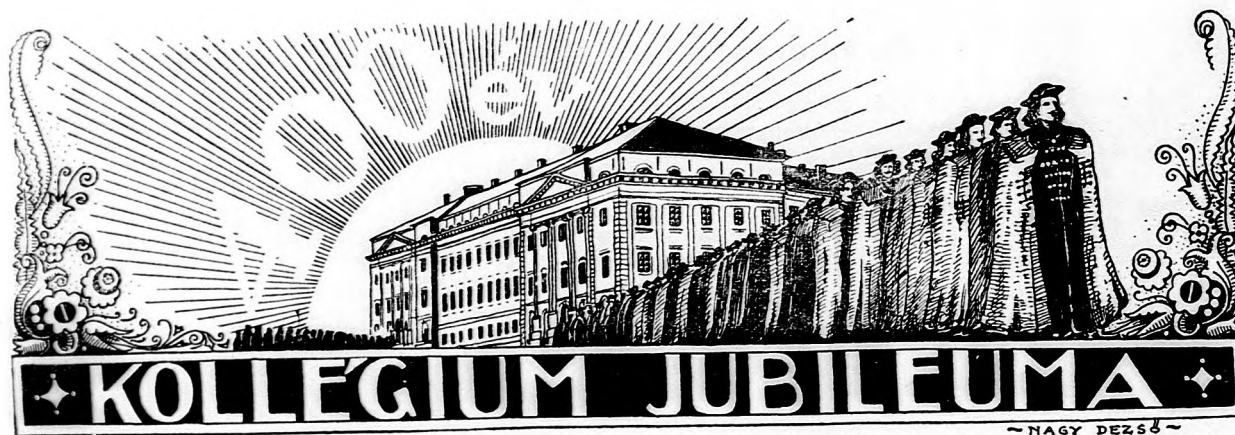
mélyes jó barátom is van. Hol lesz itt a hitvalló egyház, melynek legfőbb karaktere az *egységes tömör hitvallás* és a felrobbanthatatlan szeretetben való egybeforradás? Ha ez egyben, akkor még tíz más fontos dologban is lehet közöttünk súlyos elvi különbség. Tessék átgondolni ennek a konzekvenciáit. Mert a világ abroncsai csak ideiglenesen és akkor is látszólag tartanak össze. Most is remeg a lelkem a következők elgondolásától. De mégis bízom abban, hogy eklézsiánk annak marad, amire az Isten történelmileg elhívta. Nem mi értünk!

Kellemetes legyen az Úr háza kétségen kívül s a templomot igenis ki kell festeni — szobafestők módján, mert még a legközönségesebbnek látszó

fehér falat sem lehet megcsinálni egy szekér oltatlan méz, víz és három meszelővel. Még a fehéret is „festeni” kell. De korántsem kép, vagy éppen portré festőművészeknek! Lehet más színnel is természetesen. De két-három szín elég. Mi például krémszínre festettük belül a debrecen—csapókerti templomot. Az oszlopok és boltozat ivkötései hófehérek és a mezők hármassal fehér vonallal vannak bekeretezve. Készen van. Meleg, barátságos hangulatú s eleget tesz a legfontosabb alapelvnek — *nem vonja magára a figyelmet.*

Dr. Danesházy Sándor.

(Folytatjuk.)

Debrecen négyszázéves Kollégiuma.

Írta : Dr. Nagy Sándor.

(Folytatás).

Az ifjúság fegyelmi életét szigorú, sőt kemény rendelkezésű törvények irányították. Kihatottak ezek a tanulók ruházkodására, tanulmányi rendjére, iskolán belül és kívül való viselkedésének legaprólékosabb részletezésére. E törvények alapjait maga az ifjúság rakta le abban a szabályzatban, melyet az akadémia fejlődés alkalmából (1588) a wittenbergi magyar diákok házi rendjének mintájára szerkesztett. Mivel azonban e szabályzat idővel kezdett korszerűtlenné válni, azonkívül is túlnagy szabadságot biztosított az ifjúságnak úgy, hogy a szabadság hovatovább szabadosságra vezetett, egymásután jelennek meg (1657, 1704, 1792) a részletesebb s egyszersmind az ifjúság önkormányzási jogát egyre szűkebb határok közé szorító újabb és újabb törvények, melyeknek szerzői már nem kizárólag az ifjúság, hanem sokkal inkább az iskola fenntartásáról gondoskodó tényezők: a város, az egyház és az egyházkerület. E törvények határain belül azonban a végrehajtás szabadsága egész a múlt század közepéig változatlanul megmaradt a tanulóifjúság kezében. Az „iskolaszék (sedes scholastica, tribunal scholasticum) révén az ifjúság önmaga fegyelmezte magát s a társak

közül választott bírósággal maga torolta meg a kihágásokat.

A tanulóifjúságnak két rendje volt: a mai középiskolások, kik akkoriban hat osztályon át végeztek és a felsőosztályosok, akik akadémiai tárgyakat hallgattak, hogy 4—5 év után lekipásztorókká legyenek. Ez utóbbiak, akiknek pályaszerzéséhez még a XVIII. század egész folyamán is hozzátartozott, hogy az iskolában bentlakjanak, a törvénynek sajátkezü aláírásával kötelezték magukat, hogy annak rendelkezéseit önként magukra véve úgy fogják élni, ahogy az iskola tanulmányi és fegyelmi szabályzata megkívánja. Már ruházatukban különböztek nemcsak a középiskolásoktól, akiknek különlegesebb egyenruhája nem volt, hanem a polgári rendtől is. Az akadémikus diák bokáig érő kapesos fekete köntöst viselt, melyet oldalán fekete öv szorított össze, s amely övétől álláig sűrű paszmányt gombolóra járt. Erre vette fel a magyar szűr alakjához hasonló tógát. A tóga színe 1624—1773 között világoszöld volt s szegélyzetén krómsárga pántlikaszéles díszítés futott körül, mely a mellő részén oly alakú ékítésbe ment át, hogy — a tóga

zárt alakba fogatván össze — kitárt szárnyú sas-madarat mutatott. Mivel a ruházat alakjára és színére nézve igen közeli rokonságot mutatott az erdélyi nagy fejedelmek (Bethlen, öreg Rákóczi) udvari embereinek öltözetéhez, a magyar királyi ház sohasem nézte jó szemmel, míg végre Mária Terézia a viselését 1773-ban — a diákság nagy felháborodására — megtiltotta s helyébe fekete palástszerű vállköpönyeget rendelt. Kiegészítette e ruházatot még a csizma és a másfél arasznyi magas nyest-süveg (sinkó), melyet aztán a tóga megváltoztatásának idején a háromszegletű németes kalpag — a népajkán : „csókaorrú“ váltott fel.

Az egyenruhaviselés kényszerének jelentős szerep jutott a régi iskolai nevelésben. Sok olyan kihágástól tartotta vissza a fiatalembert, amelynek egyenruha nélkül bizonyára könnyen esett volna áldozatául. A törvényszéki ítéletek egész sora bizonyítja, hogy a kihágásba esett diák megbotlása alkalmával sohasem viselt tógát. Számolva tehát azzal, hogy az egyenruhának roppant jelentősége van az ifjú önfegyelmezésénél, a törvény szigorúsága odáig megy, hogy a tóga viselését nemcsak akkor kívánja meg a diaktól, ha az iskolán kívüli életben megfordul, hanem még akkor is, ha a Kollégium falain belül csak egyik szobából a másikba átmegy. Óvta továbbá az egyenruha az ifjút attól a veszedelemtől is, hogy az üres divathajhászás vegyen erőt rajta. Mert a hívságot felette szigorú szemmel nézte a régi iskolai nevelés. Az illetlen haj-, kalap-, gallér- és kesztyűviselés s a fej borotválása egysorba esett a közcsendháborítással, az iskolából való fegyveres kitámadással, bor- és sörházak látogatásával, templom- és leckeórák kerülésével, kártyázással, a zeneszerszámokkal való visszaéléssel, a táncolással, a kávéivással s egyéb olyan tiltott cselekményekkel, melyek az iskolai nevelés eszményével ellenkeztek. Ezekre pénzbüntetés, lecsapatás, megcsapatás és kicsapatás várakozott. Akin semmi fenytőeszköz nem fogott, könyörtelenül kitalasztott az iskolából. A kicsapatásnak pedig valóságos szertartása volt, akár a temetésnek. Mikor a törvényszék az eltávolításra szóló ítéletet meghozta s az egész iljúság előtt kihirdette, az iskola csengettyűje nyomban megszólalt és szakadatlanul szólt addig, míg a világba kidobott ifjú a város területét el nem hagyta.

A diákság fegyelmezésébe — a hozott törvények révén — méltán szült bele a város, mert hisz eltartásának terhét is bő mértékben ő viselte. Alumnus volt ebben az iskolában a legtöbb diák, aki az egyes pártfogó urak támogatása mellett nagyrészt a város kenyereén élt. A tanács a városi malmok keresetének harmadát, a bitangjóságok kiváltási díjának jó részét kezdetűl fogva a diákság eltartására fordította. A polgárság is úgy szerette a diákot, mint tulajdon gyermekét. Sorba főzött a számára. Ha pedig olyan kisdíák fia volt, kinek fejébe az iskola nyilvános tanítói semmi erővel nem tudták bepréselni a tudományt, választott magának magántanítót s a körülményekhez képest fizette kenyérral, étellel, fával, mosással és pénzzel. E tandíjfizetési rendszer termelte ki ezeket a régi kis diáktípusokat : pánista, cibista, lignista, lótor, nummista, továbbá : mendikáns, neutrista, expektáns stb.

(Folytatjuk.)

Eucharistia és úrvacsora. Tájékoztató az intelligens református keresztyének számára. Írta : Gönczy Béla. — **Gönczy Béla : Mi az eucharistia és az eucharisztikus kongresszus? Tájékoztató a református keresztyének számára.**

Közismert a református intelligenciának közömbössége életünk egyes kérdései iránt. Nagy fordulóknak kell jönni, hogy magára döbbenve kezdjen el érdeklődni és tárgyaljon meg olyan kérdéseket, amelyek mellett azelőtt részvétlenül ment el. Ebben a tekintetben sajnos nem vehetjük kivételszámba egyházunk kérdéseit sem. Csalódottan kellene továbbmennünk, ha egyes dogmatikai kérdéseket tisztáznánk az intelligencia előtt. Hasonló társadalmi osztályok könyvtárában más országban egész polcot töltenek meg a népszerű theologiai művek. Nálunk nincsenek, először azért, mert nem igen érdeklődne senki sem irántuk, másodsor pedig azért, mert a fiatal tudósgenerációba már korán kezdik belenevelni a nagyképu tudományosság ígeit, amelynek a belső körökön kívül senki nem veszi hasznát. Gondoljunk csak a Parókiális Könyvtár porosodó köteteire, amelyet a lelkeseken és vakációzó theologusokon kívül nemigen olvas más és gondoljunk arra a korántsem reményteljes állapotra, hogy még most sincs egy kommentárunk, vagy egy igazi dogmatikánk. Avult könyvekben bogarászatunk és közben felettünk száll az idő!

Gönczy Béla nagy szolgálatot tett a református intelligenciának, amikor abban a sokszor nélkülözött, nyugodt, egyszerű és mégis alapos tudomány nyal alátámasztott hangnemben irt egy kis füzetet az eukarisztia kérdéséről. Főleg történelmi szempontból tárgyalja és bírálja az eukarisztiából mestersegesen kinövesztett mise fogalmát, ismerteti az eukarisztia lényegét kapcsolatban a kongresszussal és tárgyalja az úrvacsora fogalmát. Lelkészek számára is jó felelő és vademecum ebben az időben, amikor az eukarisztikus kongresszus hullámai Debrecenbe is kezdenek átesapni egy remélt királyi jobb-körmenet alakjában. Intelligenciánk elé pedig világos és tiszta fogalmakban tárja elő azokat a tényeket, amelyek elválasztanak bennünket a másik táborról.

A másik kis négyoldalas röpirat, amely az előbbinek népszerű összefoglalása. Az úrvacsoráról itt nincs szó. Arra lenne alkalmas, hogy bibliaköreinkben és templomainknál istentisztelet után osztogassuk a hiveknek és távollartsuk őket egyes helyeken a római ünnepléstől, mert már is láthatók református emberek, akik az eukarisztikus jelvényt viselik „békeség okából“.

Az első füzet ára 20 fillér, de már öt példány rendelésénél csak 16 fillér darabonként. A kis traktátus ára legalább 100 példány rendelése esetén 1 P. 1000 példány 8 pengő, 500 példány 4 pengő. Rendelést lehet eszközölni a vésztői református lelkeszi hivatalnál.

F. P.

Dr. Hegyaljai Kiss Géza: Szívem temploma. *Házi imakönyv protestáns keresztyének részére mindennapra és különféle alkalmakra.* Debrecen, 1938. Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület Könyvnyomda-vállalata. 508 lap.

Ez az imakönyv nemcsak régen nélkülözött hiányt pótol, hanem a hazai magyar imádság-irodalomban annyira szükség volt rá, mint a mindennapi kenyérre. Az Életnek Kenyeréből, az Igéből ad mindennapra egy-egy darabot az éhező és szomjúhozó emberi lélek kezébe, hogy az Igével megelégtse éhségét és az Igéhez fűzött imádsággal eloltsa szomjúságát. Tehát nemcsak imakönyv, amely az esztendő minden napján Istenhez emeli a lelket, hanem kitűnő bibliaolvasó kalauz is. Minden egyes imádság elé egy, vagy több versből álló Igét helyez s ezeket az Igéket meglepő bibliaismerettel s nagy hozzáértéssel válogatja össze a különféle alkalmakra irt imádságokhoz. Nincsen olyan mozzanata, öröme vagy bánata az emberi életnek, amelyhez Igét ne találna és imádságot ne tudna mondani. Ügyszólván minden imádságát az Ige szülte s innen van imádságainak biblikus nyelve, ami egyik legnagyobb értéke. Imái igazi imák. Nem bőbeszédűek, nem költői hatásokra vadászók és szóvirágosak, hanem rövidek, egyszerűek, világosak, szabadon szárnyalók, közvetlenek és ami mindennél többet ér: alázatosak. Hegyaljai Kiss Géza, amint imádságos könyvei is mutatják, imádkozó lélek. Nagy, magyar imádkozó, aki lelkének drága kincseit pazarkézzel adja a szomjúhozó szíveknek.

Megszoktuk, hogy az ismertetésre beküldött könyveknek — már csupa udvariasságból is — túlságosan kidomborítjuk a jó oldalait és fogyatékoságait elhallgatjuk. Röviden és egyszerűen mondva: dicsérjük a hozzánk — díj- és portómentesen — megküldött könyveket. Nos, ezt a könyvet nem kell dicsérni. Ez önmagát dicséri, mert önmagában van a dicsérete. Dicséri magát már csak azzal is, hogy olyan imádságokat közöl, amelyeket eddig egyetlen magyar református, vagy protestáns imakönyvben sem fordultak elő.

A könyv Szerzőnek az Anyaszentegyház híveire intézett ajánlásával kezdődik és hét részből áll.

Az első rész új év vasárnapjától június végéig minden napra, minden vasárnapra szólólag Igét és imákat, tehát 182 imát tartalmaz. (Az imák között van: böjti bűnbánati, húsvéti bűnbánati, áldozó-escütörtöki, pünkösdi bűnbánati, anyáknapi stb. ima.)

A második rész július elejétől az év utolsó napjáig terjedőleg és minden napra szólólag 187 imát foglal magába, melyek között van: újkenyéri bűnbánati, reformáció-heti, október 31-i, újbóri bűnbánati, adventi, karácsonyi és óévi imádság.

A harmadik rész különféle alkalmakra szóló imákat tartalmaz, és pedig 36 alkalmi imádságot, melyek között vannak olyanok, amelyek imakönyvekben még nem fordultak elő. Csak egy néhányat említünk: keresztszülő keresztfiáért, keresztszülő keresztleányáért, pályaválasztáskor, utazáskor, végrendelezéskor, haláleset évfordulóján stb. mondandó imádság.

A negyedik részben betegekért mondandó könyörgéseket, az ötödik részben ravatali imádságokat, a hatodik részben pedig temetői imádságokat találunk.

A hetedik rész „Függelék” a következő tartalommal: Apostoli hitvallás. Kálvin bűnbánó imája úrvacsora előtt. Kálvin bűnbánó imája úrvacsora után. Bűnbánati ima az angol imakönyvből. Úrvacsorai imák a holland ágendából. Házasságkötés esküformája. Szülők, keresztszülők fogadalma kereszteleksor. Ima templomba bemetelkor. Ima templomból kijövetelkor. Tartalom- és igemutató.

Van ebben az imakönyvben vigasztalás, biztatás, bátorítás, ihletés, erő és Szentlélek; minden, ami szebbé s jobbá teheti a világot és fényesebbé az eget. Aki ebből a könyvből imádkozik, annak szebb lesz az élet, annak napsugarasabb lesz a beborult mennyboltozat, annak erős lesz a hite, békés a lelke, áldott a szerete és gazdagság lesz a szegénysége. A szíve pedig templommá lesz, amelynek szentelt csendjében az élet örömeiben és fájalmában az örökkévaló Istennel társalkodik.

A mű megrendelhető a szerzőnél: Belsőbölcs, Borsod megye, vagy a Városi nyomdában, Debrecen, Böszörményi-út 6. sz. Félvászonkötés: 5 P. Egészvászonkötés 5-50 P. Bőrkötés, aranyba metszve: 9-50 P. Portó kötetenként: 20 fillér.

Nagy Dezső.

Békefi Benő: A szabályszerű küzdelem. Dévaványa, 1938. A szerző kiadása. 63 lap, ára 1 pengő. Megrendelhető a Szerzőnél: Dévaványa, Diakonissza Otthon.

Békefi Benő, kinek neve számos tanulmánya és füzete révén már nem ismeretlen előttünk, a Református Gyülekezeti Evangélizáció Baráti Szövetségének ügyvezető-lelkésze. Gyülekezeti és belmissziói munkában egyaránt jártas és gyakorlott. Jelen tanulmánya az Efézusi levél 6: 11, 13—17. verseinek magyarázásával segítségül kíván lenni egyesek számára abban, hogy a keresztyén élet küzdelmét szabályszerűen végigharcolhassák. Alapigéje alapján beszél a harcterről, a fegyverkezési szabályokról, az igazlelkűség övéről, az igazság mellvasaról, a békesség sarujáról, ahít paizsaról, az idvesség sisakjáról és a Lélek kardjáról. Az alapigén túlmenőleg, bár annak folytatásaképpen, beszél az imádságról és a közösségről (Eféz. 6: 18). Nem theologizál, hanem a hívő ember érthető, világos nyelven beszél. Nagyon sokat idéz a Bibliából, de a bibliai helyeket nem jelöli meg és ez hiba, mert az olvasó az idézeteknek nem tud utánanézni a Szentírásban. Böven használ saját tapasztalataiból merített példákat, melyek közül egyik-másik igazán megragadó. Alapos bibliai felkészültséggel beszél az Istennel való tusakodásról, az énnel való harcról, a test megfeszítéséről, a sátánnal való viaskodásról, a kísértés és a bűn közötti különbségtételről. Végül a világgal való küzdelem szabályait és az emberekkel való együttélés meg-harcolandó küzdelmét és ez utóbbi szabályait adja elő. Az egész tanulmány a bizonyásgtevés erejével hat. Gondolkodó ember gondolkodásra készítő bizonyásgtevése.

Szívesen ajánljuk mindenkinek ezt a kis könyvecskét már csak azért is, mert jóvedelme a R. Gy. E. B. Sz. szödligeti evangélizációs telepén, a „Még-békélés Háza”-ban a harmadik baraképület felépítését kívánja szolgálni.

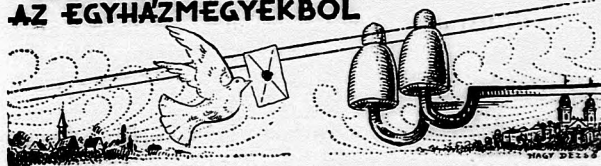
Nagy Dezső.

Dr. Halmos Andor : Magyar várak regéi. E könyvet már ismerjük az első kiadás után. Most e hó folyamán második kiadásban jelent meg a könyvpiacra. Magyarország 35 váranak történetét és a hozzájuk fűződő regéket tartalmazza. Magában foglalja : Huszt, Munkács, Ungvár, Nevickevár, Tokaj, Szalanc, Füzérvár, Krasznahorka, Zboró, Szepesvára, Késmárk, Lublówár, Nedec, Likava, Rózsahegy, Árva, Blatnica, Trencsén, Hricsó, Beckó, Sztrecsnó, Budatin, Lietava, Nyitra, Leányvár, Drégely, Gács, Kékkő, Visegrád, Csókakő, Léka, Galambóc, Kolzvár, Erdőd és Visk várak történetét és regéit. A kitérő munka nemcsak a felnőtteknek, de az ifjúságnak is kedves olvasmányul szolgál. Népművelő és népművelő értékét felismerte a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr is, midőn felvette a népkönyvtárak jegyzékébe. A hazafias érzés ébrentartása és fejlesztése céljából szívesen és szeretettel ajánljuk beszerzésre a vidéki levénte-, ifjúsági, nép-, gazdaköri, olvasóköri és kaszinói könyvtárak vezetőségének. Szerzője : Dr. Halmos Andor tanügyi tanácsos, Tolna vármegye kir. tanfelügyelője, a Gárdonyi Géza, Versegly Ferenc és Vas Gereben Irodalmi Társaság tagja, tehát olyan egyéniség, akinek közismert írói neve van és akinek írásai méltán keltenek feltűnést és elismerést. Ez a munka amely több oldalról jött kérésre jelent meg második kiadásban, rendkívül alkalmas ajándéknak és a tanév végén szokásos vizsgái jutalomkönyvül. (Hozzá hasonló értékes munka Szeghalmy Gyula : Felvidéki regék című könyve.)

Dr. Halmos Andor fenti könyvét az előfizetőknek példányonként 1 (egy) pengő árban, finom papíron s ízléses kiállításban portómentesen küldi meg a székszárdi Kaszás Sándor nyomdai műintézet. A pénzt előre kell beküldeni s beérkezte után nevezett cég a könyvet azonnal megküldi. Nagy Dezső.

Dr. Enyedy Andor „A Nagy király követségében” című, 19 ígéhirdetést tartalmazó könyve megjelent. Kapható : *Ferenczi Béla* miskolci könyvkereskedésében. Bolti ára : 5 pengő.

HIREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

ALSÓSZABOLCS-HAJDÚVIDÉKI EGYHÁZMEGYE.

Színműelőadás Hajdúhadházon. Szépsikerű színműelőadást rendezett a hajdúhadházi Fiú- és Leányegyesület március 15-én, amidőn — régebbi szokásához híven — nemzetünk szabadságmozgalmának emlékünnepe műsoros előadás rendezése által számoltak be a Fiú- és Leányegyesület tagjai arról a nemzeti és kulturális munkáról, melyet ez év folyamán végeztek. Ez alkalommal Szigligeti Ede örökbecsű népszínműve : „A csikós” került előadásra. A közönség érdeklődése oly nagy volt, hogy az elő-

adást a következő napon, március 16-án is meg kellett ismételni. A szép erkölcsi és anyagi siker kifejezően tesz bizonyosságot a szereplők művészi érzékéről, valamint Molnár Zoltánné, református lelkészné és Bartha Zoltán segédlelkész irányító és vezető munkájáról.

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

Kitüntetés. Kósa Béla tivadari lelkipásztort saját szerzeményű dalaiért a Zenebarátok Országos Egyesülete már a második díszoklevéllel tüntette ki.

Főtiszteletű Maklár Károly püspök úr *Bertók Lászlóné* gulácsi és *özv. Sydó Arnoldné* tarpai református tanítónőket az egyházi, társadalmi és közéleti téren tanúsított kiváló eredményű munkásságukért igazgatótanítói címmel tüntette ki.

Kölcesy emlékest. A Kölcesy Irodalmi és Közművelődési Egyesület Vásárosnaményban folyó év április hó 18-án este, Kölcesy halálának 100 éves évfordulójára emlékestet rendez, amelyen Kelemen Gyula esperes, rendes tag Kölcesy vallásosságáról tart előadást, Kósa Béla e. m. számvevő saját szerzeményű dalaival szerepel és közreműködik a beregi egyházmegye református tanítóinak ének-kara.

Lelkészegyesületi hírek. A beregi lelkészek egyesülete folyó év április hó 26-án tartja rendes évi közgyűlést Vásárosnaményban.

A beregi, nagykarolyi és szatmári egyházmegyék lelkészegyesületei folyó év május hó 19-én közös konferenciát tartanak Mátészalkán. A konferencia elnöke Dr. Ravasz László püspök, az ORLE elnöke lesz. A konferencia előkészítő munkálatai most vannak folyamatban.

Vallásos-est Vásárosnaményban. Nagyszabású vallásos estélyre készül a vásárosnaményi református gyülekezet, mely folyó év május hó 19-én este 7 óra-kor tartatik meg a templomban. Az ígéhirdetői szolgálatot Dr. Ravasz László püspök úr fogja végezni. Résztvesznek az estélyen a beregi összes lelkipásztorok és a szomszédos egyházmegyék kiküldöttjei.

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

Szabados László szegedi prot. börtönlelkész f. hó 13-án iktatta be állásába Harsányi Pál esperes. Megható szép, meleg szavakkal beszélt a beiktató esperes Ezékiel 18 : 21—23. versei alapján. Majd az új lelkész imádkozott és tartotta meg beköszöntő beszédét Lukács 4 : 18—19. versei alapján : „...szemetekből rámsugárzó néma kérdésekre szeretnék felelni most : Ki vagyok? Szolga, Isten szolgája! Mit hoztam? Az ítéző és kegyelmező Isten üzenetét szegény, töredelmes, szabadulni vágyó, megvakult, de az Úr kegyelmi esztendejét váró szíveknek. Az én programom nem új, Krisztus programja. Mit akarok? Nem akarok és nem akarhatok sem többet, sem kevesebbet, mint amit ő akart az én méltatlan életemmel, mikor közetek küldött...” Lelkészi szolgálat után egy rab beszéddel, egy másik mély bűnbánó imával köszöntötték pásztorukat. Könyező szemmel, csókkal köszöntötte Bakó László szegedi, Teleki Sándor új-szegedi lelkész az új lelkészt. A bé-

késbánati református egyházmegye üdvözlétét Dr. Széll Gyula főgondnok, az ev. egyházmegyéét Benkőczy Dániel esperes, a szegedi református egyházét Miskolczi Gyula gondnok, a szegedi ev. egyházét Fodor Jenő felügyelő, a büntetőintézetét vitéz Dr. Csiky Jenő igazgató tolmácsolta. Jelen voltak még az ünnepségen, melyen alig maradt szem száron: Dr. Olasz Béla ügyvéd, vitéz Simándy Károly őrparancsnok és mások.

A magyarsanádi református Leányegyesület a megalakulásától kezdve minden esztendőben két nagyobb szabású szeretetvendégséget rendez. Egyiket december 5-én, a szegény iskolás gyermekek felruházására, a másikat meg tavasszal, mikor is a munkaesztendőt zárja. Ebben az esztendőben a munkazárás március 5-én volt. A szeretetvendégség ez alkalommal különösen ünnepélyes volt. Megjelent azon az egyházmegye esperese, aki az est ünnepi szónoka volt s megjelent Harsányi Pálné nagytiszteletű asszony, aki saját verseiből olvasott fel s az ő kíséretükben özv. Révész Mihályné. Az est műsorán a leány és ifjúsági egyesületek tagjai által előadott szindarabok (kizárólag evangéliumi tartalommal), szavalatok, a vegyeskar és a férfikar által előadott két-két énekszám: Irlanda Idikó köszöntője, Harsányi Pálné saját költeményeinek előadása és Harsányi Pál esperes ünnepi beszéde szerepeltek.

Harsányi Pálné versei még azok előtt is nagy hatást tettek, akik ismerik a tollát. Vallásos, hazafias, családi vonatkozású költeményeiből adott elő szűnni nem akaró elismerés és tetszésnyilvánítás között néhányat. Mindenik vers megérdemelt sikert aratott, de talán a legmélyebb hatást mégis azok váltották ki, amelyek az otthonról, az élettársról szóltak.

Harsányi Pál esperes ünnepi beszédében először is nagy elismeréssel adózott a lelkipásztor és a tanító nevének, akik ebben a 375 lelkes gyülekezetben évek óta úgy tudják fenntartani és irányítani a Leányegyesületet, hogy nemcsak munkálkodnak, hanem munkájuknak nemes gyümölcseit nyugodtan tarthatják fel a bíráló szemek előtt. További munkára serkentette úgy a vezetőket, mint az egyesület tagjait. Beszédében a Leányegyesületet az almafához hasonlította, mely gyökereivel az anyaföldbe fogódzik, de koronáját a magasban bontja ki, virágját és gyümölcsét csak úgy tudja meghozni, ha a földből való táplálék mellett magába szívja a nap sugarát és az ég harmatát. Az egyesület érezze maga alatt mindig a magyar föld áldott talaját, de ezen a talajon állva szüntelenül táplálkozzék a lelki élet napjának sugárzásával, az evangéliumnak áldó erejével s az ég harmatával, Isten kegyelmének és irgalmának a Krisztus Jézusban felajánlott ajándékával. Az ünnepi beszéd kitörölhetetlen nyomokat hagyott nemcsak atyánkfiai, de a másfelekezetű és nemzetiségi hallgatók lelkében is.

Március 6-án Harsányi Pál esperes a templomban igehirdető szolgálatot végzett, majd kánoni látogatást tartott. A presbiteri gyűlésen a lelkipásztor tett jelentést a magyarsanádi egyház életéről, melynek kimagasló eseményei közé tartozik, hogy az istentiszteletlátogatás vasárnaponként eléri a gyülekezet lélekszámának 27, a vallásos estélyeken a látogatottság a lélekszám 30%-át, az évi úrvacsorázók száma pedig meghaladja a gyülekezet lélek-

számát. Az iskolafenntartás egyik legnehezebb gondja az egyháznak, mert semmiféle segélyben nem részesül, de örömeit hordozza a terhet, tudván azt, hogy itt gyermekei nemcsak tudományt, hanem hitet is nyernek. Általában örömmel kell megállapítani, hogy nemcsak a statisztika száma, de az élet is azt mutatja, hogy ebben a gyülekezetben növekszik az az öntudat, mely nem nyakas kálvinistává tesz, hanem lépésről-lépésre közelebb visz Krisztushoz.

Délután a magyarsanádi gyülekezet gondozásában lévő szórványok meglátogatása került sorba. Csanádpalotán az Igét az esperes hirdette személyes bizonyágtételre bizonyoságtételre serkentve, majd az egyházrész parókiális tanácsának ülésén Török László segédlelkész a lelki életéről, Irlanda Dezső az anyagi ügyekről tett jelentést.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Gyülekezeti napok a debreceni egyházmegyében.

Az ősszel abban maradt gyülekezeti napokat folytatta Dr. Szász Imre esperes feleségével és vitéz Úry Ferenc missziói előadóval. Szerepen és Bihartordán jelentek meg. Mindkét helyen — mint az ősszel is — volt gyülekezeti istentisztelet, presbiteri összejövetel, fiúknak, leányoknak előadás s este vallásos-ünnepély, amelyeken Dr. Szász Imréné esperesné kellemes hangján szép éneklésével gyönyörködtette a szokatlan nagy számban egybegyűlt híveket. Csodálatos, hogy még a sürgős tavaszi munkálatok idején is milyen szép számmal jönnek össze különösen az esti órákban. A lelkek mindenütt vágnak Isten Igéje után. Bihartordán a tantestület igen szép gyermekelőadással s a Leánykör is tanulságos darabbal állott elő az Esperes tiszteletére. — Az esperes nem ment el a közbeeső parókiák mellett, hanem bekopogtatott mindenüvé s megkérdezte: hogy vagytok? Olyan jól esett a nemvárt látogatás s olyan meleg volt az utána jövő kézfogás, amelyből kiértett a boldog öröm. Az esperes megjelenése egy-egy gyülekezetbe nemcsak a lelkek várakozását jelenti, hanem külsőleg is igyekeznek odahatni, hogy templom, parókia rendes külsőben legyenek. — Alsó-józsán és Szentpéterszegen az esperes akadályoztatása miatt a missziói előadó egyedül szállott ki. Itt is mindkét helyen igen szépszámú gyülekezet volt együtt. Józsán is kedves előadást mutattak be az iskolásgyermekek. — Olyan jó látni híveinket, akik még a szorgos munkaidőben is igyekeznek leborulni a Mester lábaihoz, mint egykor Mária.

A debreceni református leánykörök szeretetvendégsége. A debreceni református leánykörök ápr. 3-án, vasárnap, a Kollégium dísztermében, mintegy 190 érdeklődő jelenlétében, kitűnően sikerült szeretetvendégséget rendeztek. A szeretetvendégségen — 3 kivétellel — résztvett minden egyházrész Leányköre és a MANSz Revíziós Leánykör. Bevétele a leánykörök nyári konferenciájának javát szolgálta. A rendezők Mezey Béla, Fehértőly Dánielné és Ilona diakonisszatestvér voltak. A XXIII. zsolt. 1. versének éneklése után Nagy Dezső segédlelkész mondott előimát, Szikszay Béni, a Bethánia Egyesület utazó-titkára tartott előadást. Éneklés, majd Szendy Tihamér hegedűszáma következett Bordás Marika zongorakíséretével. Baja Mihály lelkipásztor három szép költeményét olvasta fel. Dr. Szász Imréné

Hallelujah-éneket énekelt *Szele Paula* zongorakísérete mellett. Szavalt *Keresztessy Ilona* okl. tanítónő. *Mezey Béla* zárószavai és záróének után *Dr. Szász Imre* esperes imádságával ért véget a szeretetvendégség, melyen megjelent *Uray Sándor* lelkipásztor is. A megjelent vendégek gazdagabbak lettek egy szeretet által összehozott közösség boldog emlékével.

Szeretetvendégség volt Debrecenben a Nyilastelepen február 6-án este. A presbiterék és egyháztanácsosok beiktatása alkalmával szeretetvendégséget rendezett a nyilastelepi egyházzs. Megjelent főtisztelendő Püspök úr a feleségével, *Dr. Juhász Nagy Sándor* főjegyző úr, *Dr. Szász Imre* esperes úr és neje, *Baja Mihály*, *Dr. Juhász László* lelkipásztorok, *Musza Ferenc* karnagy és sokan mások. A műsor keretében *Mezey Béla* lelkipásztor imádsága után *Ecsedy Aladár* tahitófalu lelkipásztor magyarázott bibliát, *Dr. Szász Imréné*, majd pedig *Tuba Elek* énekelt *Musza Ferenc* kíséretével; *Dr. Szász Imre* esperes pedig előadást tartott a presbíter és egyházzszi tanácsos köteleességéről, *Baja Mihály* lelkipásztor verseiből olvasott fel. Három leánykört tag *Ecsedy Aladárnak*: „Három menyasszony” című jelenetét adta elő.

A debreceni nyilastelepi egyházzs a csapókereti egyházzsrel együtt konferenciát rendezett asszonyok és leányok számára. A konferenciát Isten gazdagon megáldotta. Végig nagy számmal vettek részt azon az érdekeltek, nemcsak a két rendező egyházzsrel, hanem másfelől is. Az előadások „A református asszony” címen voltak összeállítva s szóltak a református asszonynak a családban, a társadalomban és az egyházban való szerepéről és feladatairól. Minden napon áhítat zárta be az előadásokat s az áhítatokon beszéltek: első nap: *Mária és Márháról*, második nap *Naomiról* és *Rúthról*, harmadik nap *Tábháról*. Előadók voltak: *Vajda Mária*, *Mezey Béláné*, *Egressy Györgyné*, *Kristóf Ilona*, *Vajda Margit*, *Dr. Dancsházy Sándorné* és *Mezey Béla*. Az áhítatokat vezették: *Uray Sándor*, *Nagy István* és *Mezey Béla*. Imádságos lelkek készítgették elő a konferenciának minden óráját s bizonyoságot teszünk róla, hogy Isten meghallgatta az imádságokat. Az Övé legyen a dicsőség minden eredményért!

Nagycserei harmóniumavatás. A debreceni nagycserei református egyházi körzet lakosainak nagy öröme volt április 3-án, vasárnap. Régi vágyuk vált valóra, mert közadakozásból új harmóniumot vásároltak. Megmutatták, hogy szeretnek énekelni ők is, nemcsak gyermekeik. Öröme volt különösen azért is, mert a harmónium ünnepélyes megszólalásakor az egyházzs esperese: *Dr. Szász Imre* hirdette az Isten Igéjét. Az esperes a századik zoltár 1., 2. verse alapján szólott a gyülekezethez. Boldog örömmel állapította meg, hogy a Nagycsere van hitélet, a hívek ajkán nem halt meg az ének, hallgathatják az Isten Igéjét vasárnaponként, tudják mit jelent zoltárt énekelni, evangéliumi életet élni. Majd a harmónium összhangjával, Isten csodálatos és bölcs teremtői munkáját mutatta meg: „Mindenkit oda tett, ahova akarta, egyiket palotába, a másikat kunyhóba; egyiket a városba, a másikat az erdőbe, a tanyába. Senkinek sem szabad zúgolódni, hanem dicséretet kell mondani, meg kell lenni az összhangnak.” Az esperes bizonyoság-

tevő beszéde könnyeket csalt ki. *Baja Mihály* debreceni lelkipásztor a kis orgonáról írt gyönyörű ünnepi költeményét olvasta fel. Az istentiszteleten *Bíró Béla* segédlelkész olvasott bibliát és imádkozott. A cserei gyermekek *Herboly Zoltán* tanító vezetésével szavalat- és énekszámokkal tették változatossá az ünnepélyt. A harmóniumavatás a nagycserei iskolában volt, amely teljesen megtelt. Az ünnepélyre sokan utaztak ki Debrecenből, sőt megjelent *Dr. Szász Imre* esperes hűséges hitvese is.

Új református egyházzs megyei tisztviselők. A debreceni református egyházzs megyében új lelkészi tanácsbíróvá *Molnár Ferenc* debreceni—ispotályi lelkipásztor, ügyészé *Dr. Sz. Gavallér Lajos* debreceni ügyvédet, világi jegyzővé *Magyary Kálmán* debreceni gimnáziumi tanárt, tanárképviselővé *Takács Károly* berettyóújfalui polgári iskolai igazgatót választották a gyülekezetek.

A kabai új református leányegylet. A kabai református egyház kebelében már régebben működik egy leányegylet eredményesen. Azonban ennek az évnek a folyamán a leányok szervezése a leányegyletbe olyan eredménnyel járt, hogy a jelentkezők nagy száma miatt egy második, új leányegyletet szerveztek, külön tisztikarral. Az új leányegylet 88 új taggal alakult meg és párhuzamosan működik a régi, első leányegylettel. Az új leányegylet tisztikarának a választása az elmúlt vasárnap volt a következő eredménnyel: felügyelő lelkész: *Dr. Papp Géza*; elnök: *Nagy Rózsika*; alelnök: *Csávás Zsuzsika*; jegyző: *Porcsin Eszter*; pénztárnok: *Nótáros Piroška*; könyvtáros: *Tózsér Pirike*; titkár: *Asztalos Ilona*. — Az új leányegylet április 23-án a kultúrház nagytermében egy háromfelvonásos szindarab előadására készül.

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZZS MEGYE.

A hevesnagykunsági református egyházzs megye április 7-én tartotta tavaszi rendes közgyűlését Szolnokon, a vármegyeház dísztermében. A gyűlésen az egyházzs megye lelkipásztorai úgyszólván teljes számban megjelentek az egyházzs megyék világi képviselőivel egyetemben.

A XC. zoltár 1. versének elénekklése után *Gaál István* esperes olvasott bibliát és imádkozott, melyet *Dr. Kuszka István* egyházzs megyei gondnok mély gondolatokban gazdag megnyitó beszéde követte. Szemeink előtt a történeti események kergetik egymást. A történelem feltartóztatlanul halad a maga útján. Országunk a viharok között áll és él. Hogy nyugodtan tud mégis maradni, ennek magyarázója a magyar lélek józan látása. Kormányzó Urunk rádiószózatát minden magyarnak szívébe kell vésnie. Az eucharisztikus kongresszussal kapcsolatban hangoztatta, hogy mi reformátusok olyan tiszteletben tartsuk római katolikus testvéreinknek ez ünneplését, mint amilyen tiszteletet és megbecsülést kívánunk a mi ünnepléseinkkor.

Ez után *Szombathy István*, *Dr. Szentesi Tóth Kálmán* újonnan választott tanácsbírák, *Vadai Ferenc* világi főjegyző és *Tóth Dezső* egyházi jegyző tették le a hivatali esküt.

Az eskütételt *Gaál István* esperes jelentése követte. Beszámolójában rámutatott arra az idegességre, mely sokakat rabul ejt s bizonytalan kísérletekre ösztönöz. A kétes sikerekért nem szabad a józan higgadság útját elhagyni. Lelki megbékélésre kell törekedni, mely csakis akkor lesz elérhető, ha nem a felekezeti hovatartozandóság szerint mérjük az egyének értékét.

István király ünnepét érintve rámutatott, hogy ez nem felekezeti, hanem magyar ünnep s mint magyarok együtt ünnepelünk többi magyar testvéreinkkel.

Felhívta a figyelmet arra, hogy tekintsen mindenki debreceni kollégiumunk 400 éves fennállásának ünnepére s mint református kultúránk ősi fellegvárát vessük szívünkbe úgy, hogy az áldozatos szeretet se hiányozzék.

Óhaját fejezte ki, hogy az eucharisztikus kongresszus báresak az evangéliumi világnézet terjedését jelentené, mert az mindenfelé idejét mult vagy divatos világnézet felett áll.

A közgyűlés megválasztotta 1938. évre egyházkerületi képviselőit is Falussy Gusztáv, Marjay Károly, Tóth János lelkési tanácsbírók, valamint Roffi Borbély György, Dr. Lipsey Attila, Vadai Ferenc világi tanácsbírók személyében.

Dél előtt folyamán a közgyűlés 23 egyházmegei és 23 egyházközségi ügyet tárgyalta le.

Délután került sor a bírósági ügyek tárgyalására, melyen 13 bírósági ügyet tárgyalta le a bíróság két tanácsa.

Igazgatói címmel tüntette ki Püspök úr ömeltősága Kerekesné Fodor Etelka, Szabó Andor török-szentmiklósi és Mészáros Gyula mezőtúri tanítókat.

KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

A középzsabolcsi egyházmege április hó 7-én Nyíregyházán tartotta tavaszi közgyűlését.

A 160. dícséret akkordjainak elhangzása után Porzolt István esperes bibliaolvasása (Máté 25. r. 11—20. v.) és imádsága vitte a lelkeket az egek Urához. Dr. Nánassy Andor egyházmegei gondnok mélyenszántó értekezésben foglalkozott a lelkési díjlével történetével s revíziójának szükségességével. Jólesett világi részről hallani tárgyilagos megvilágításban a lelkési fizetés rendezésének a szükségét. Dr. Görömbey Gusztáv kir. törvényszéki bírót az egyházmege egyhangú bizalma világi főjegyzői székbe emelte. Hisszük, hogy az ároni család sarja, amint mondotta is a feléje forduló bizalommal, nagyobb teret kapott az egyházmege életében arra, hogy szolgáljon a magyar Sionnak. A tárgysorozat pontjai gyorsan peregték mindaddig, míg a tanügyi jelentés kapcsán a tanítói akadémiák ügye az aggodás gyötrő fellegét nem borította a Leánykálvineum miatt az atyák szívére. Dr. Kovách Elek nyíregyházi gondnok átfogó beszéde az ostromolt végvárról, Porzolt István esperes féltő szeretete, Görömbey Péter éles meglátása, hogy csonkaságunkban is készülni kell a jövőre, szerettek volna a mi aggodalmainkat tovább üzni s még inkább meggyőzni a magyarországi református egyház történetének irányítóit arról, hogy a Leánykálvineumról lemondani nem lehet, ha csak saját magunk idegen kézre nem akarjuk átjatszani tanítónőképzésünk életbevágóan fontos ügyét. Hisszük is, hogy a vezetők a partikuláris érdeknél fontosabbnak fogják látni a reformátuság egyetemes érdekét, amely mellett minden érzelmi momentumnak el kell törpülni.

Megnyugvással láttuk, hogy egyetlen bírósági ügy került csak tárgyalásra ez is egyházi adó elleni felebbezés volt.

A testvéri szeretet az egyházmege világi tagjait vendégül látta a közében.

G Y Á S Z R O V A T

Somogyi Julia kúnmadarasi ny. igazgató tanítónő, iskolájának 37 éven át volt hűséges munkása, március 18-án elhalt. Március 20-án a kúnmadarasi Vén-temetőben helyezték síri nyugalomra. „Az igaznak emlékezete áldott!”

K Ü L Ö N F É L É K

A tiszántúli református egyházkerület közgyűlése folyó évi május hó 11. és azt követő napjain lesz Debrecenben a Kollégium dísztermében.

Új egyházmege alakult a budapest-környéki gyülekezetekből. Esperessé Benkő István rákospalotai lelkész választották meg.

Szeretetszövetségi hírek. Az Országos Református Szeretetszövetség 36-ik intézménye nyílt meg a *kisújszállási* agmenházzal. Az impozáns épületben 40 agg kun talál helyet, kenyeret és szeretetet. — *Maklárny Károlyné jótiszteletű asszony*, a Szeretetszövetség debreceni csoportjának elnöknője (ez a szövetség vezet most az egész országban) meglátogatta a derecskei és berettyóújfalui szeretetházakat. Mindkét helyen nagy örömmel és meleg szeretettel fogadták a szeretetházak lakói. Isten és emberek előtti kedves dolog szeretetet és jószívet vinni a rászorulóknak közé. — Minden egyházkerületben van már intézménye az Országos Református Szeretetszövetségnek. A Dunántúlon eddig nem volt. Vártuk, hogy lesz, hogy ott is megnyílnak az adakozó kezek és irgalmas szívek. De tovább nem várhatunk. Ezért a Szövetség maga vett *egy hajlékot Ajkán*, ahol rövidesen szeretetházat rendez be. Talán ez után az első feszeke után maguktól jönnek majd az áldozat és önkéntes irgalom további hozzájárói.

Széllhámós gyűjtők. Borsodban autón két egyén jár a debreceni református egyház iratterjesztése ajánló levelével s körbelyegzőjével ellátott képek árusítása céljából, melyeket a Protestáns Szeretetszövetség javára árul. A debreceni református egyház iratterjesztése közli, hogy ő ily képek eladásával senkít meg nem bízott, a körbelyegzős lenyomat csak hamisítás lehet, az Országos Református Szeretetszövetség pedig jelzi, hogy Protestáns Szeretetszövetség egyáltalában nincs s a cím csak megtévesztésül használtatik. Különösen a református lelkészek felkértek, hogy ha hozzájuk benyit az itt leírt gyűjtő, azonnal adják át az illetőt a rendőrségnek.

A tankönyv. A vallásos nevelésnél használt tankönyvekre ez alkalommal csupán egyetlen szempontból: a helyes magarság szempontjából óhajtok néhány megjegyzést tenni. Mindenekelőtt Isten iránti hálával szegezhetjük le, hogy a tankönyveink belső: lelki tartalmát illetően az újabb időkben igen áldásos változás, éspedig gyarapodás, elmélyülés, Lélekkel való eltöltöttség következett be! Ezért is a dicsőség egyedül Istené legyen! E sorok írója még visszaemlékezik arra a bizonyos kátéra, amelyben ilyen kitételek állhattak: „A Bibliát a maga *józan* értelmé szerint mindenkinek kötelessége magyarázni!...” (Tehát: igyál fiam, Timótheus egy-két pohár bort!) Vallásos nevelői szolgálatom folyamán túlnyomólag olyan könyvekkel van dolgom, amelyeknek *tartalma* a Léleknek ajándéka, sokszor egyenesen drága ajándéka. De csakis a tartalma, nem pedig a stílusa! Feltűnő, vagy ami még rosszabb: már fel sem tűnő jelenség, hogy a világháború után és óta a magyar stílus milyen nagymértékben megromlott! E stílusrontást elsősorban a napsajtó terjeszti, ebben a szolgálatban az oroszlanrész (jaj de beteg az az oroszlan!) — őt illeti. Közepes műveltségű átlagember a magyartalanságok, az idegenszerű — főleg németes — kifejezések halmozását elszörnyedve olvassa. Allitmány legelő, alany egészen hátul. Birtok elől, birtokos leghátul. Tankönyveink jónagy részében ezzel a stílussal igen sokszor találkoznom kell, s mialatt lélekben magam is épülök, a stílus pongyolasága, *fejtelmezettlensége* épp az ellenkező hatást váltja ki bennem. Erről én nem tehetek, talán a könyv írója sem... Tudom, hogy a hittanóra nem

magyar óra, de viszont az is igaz, hogy a jó magyar stílus senki számára külön költséget nem jelent; a tiszteletdíj a jó stílus esetén is ugyanannyi! Ezzel a reménységgel kérjük újabb tankönyveinknek, vagy a régiék újabb kiadásainak szíves és alapos felülvizsgálását!

N. L., K—s.

Méltó a munkás!... A vallásos neveléssel foglalkozó lelképásztörök megnevezését illetőleg meglehetősen bizonytalanság és eltérés észlelhető. Egyszer hitoktató lelkész, máskor vallásoktató lelkész, majd ismét egyszerűen csak *vallás-tanító*; az állam szerint hivatalosan: önálló hitoktató. Mindezt magában véve nem jelent nagy veszedelmet, sőt még kicsit se! — mivel az istenszolgáért végzett munka nem a címek és rangok szerint igazodik, nem is mindig a jövedelem szerint... Tekintettel azonban arra, hogy a munkás méltó a maga jutalmára: a vallásos neveléssel foglalkozó lelkészek is készséggel elfogadják azt a megnevezést, ami őket végzett munkájuk és *végzettségük* szerint megilleti! Annnyival is inkább, mivel jó részük ma már vallás-tanári oklevéllel bír, képzettsége tehát az átlagosan megkívánt lelkesítő képzettségénél *nagyobb*! Aki a vallás-tanári vizsgát ismeri, tudja, hogy miről van szó! Elnevezésük semmiesetre sem helyes így, hogy „vallás-tanító”, sőt a méltányos az lenne, ha a vallás-tanári oklevéllel bíró hitoktatókat éppúgy a „vallás-tanár” címmel illetnék, mint a középiskolai vallás-tanárokat. Mivel azonban ez az elnevezés a vallás-tanári oklevéllel bíró és *nem* bíró hitoktató lelkészek között egy — semmiképpen nem jóleső megkülönböztetést tenne, és mivel a címek és rangok általi megkülönböztetés szerencsétlen magyar közéletünket úgyis eléggé *szédarabolta* már (az egyiket sokszor indokolatlanul kiemelve, a másikat méltatlanul mellőzve!) — sokkal helyesebb, az Írás szellemének sokkal megfelelőbb lenne, ha a vallásos neveléssel foglalkozó lelképásztörök az eddigi — (hitoktató, vallásoktató, vallás-tanár, vallás-tanító!) — elnevezések helyett olyan címmel illetnék, amely foglalkozásuknak tulajdonképpen lényegét és mély értelmét kellőleg kifejezné, pl.: vallásos nevelő, *ifjúsági lelkész, intézeti lelkész*... Ha emellett külön diplomája van: megemlítheti. Itt közlöm, hogy pl. a franciában a gyülekezeti lelkész mellett ott áll az „aumonier”: katonai és *intézeti lelkész* (Anstaltsparrer), — míg a németben viszont „Religionsunterrichtender Pfarrer” ismeretlen fogalom. (Minek folytán egy magyar hitoktató lelkésznek *nem* *tanító* való bemutatkozása igen körülményes, mivel ő nem „Pfarrer”, azaz gyülekezeti lelkész; nem is „Religionslehrer” azaz vallás-tanító, mert ő nem tanító, hanem lelkész; nem is Religionsoberlehrer, azaz vallás-tanár, mert ő ismét csak lelkész és nem tanár...) A róm. kath. hitoktatók tudomásom szerint szelvényben használják a „hittanár” címet. Úgy az egyetemes egyháznak, mint a vallásos neveléssel foglalkozó lelkesítő karnak mindenképpen hasznára válna egy *egységes*, a szolgálat igazi tartalmát megjelölő elnevezés! Viszont alázattal elismerjük, hogy az Úr Jézus a Maga áldott szolgálatát „tanító” (didaszkalosz) címmel végezte... (Ján. 3: 2).

N. L., K—s.

Debreceni püspökök címmel érdekes és értékes tanulmányt írt Dekker holland lelképásztör a debreceni főiskola jubileuma alkalmából az „Onder Eigen Vaandel” című holland folyóiratban. Cikkében Méliusz Juhász Péter, Szilágyi Sámuel és Baltazár Dezső életét és munkásságát ismerteti.

Református egyházi élet a romániai Regátban. Bizonyára érdekelni fogja hittestvéreinket a romániai Regátba került református testvéreink vallási élete, azért arról az alábbiakban írunk rövid tájékoztatást. A Regát különböző helyein, főképpen Bukarestben sok erdélyi református él, akik ott munkát és elhelyezkedést találtak. Ezek legnagyobb részét munkások, szerény alkalmazottak és igen csekély számban vállalkozók, vagy más jobb anyagi helyzetben lévő egyének. És mégis azt látjuk, hogy az ősi hitet nem hagyják el, hanem mindenütt, ahol megfelelő számban együtt vannak, már gondoskodnak lelki szükségleteik intézményes ellátásáról. Magában Bukarestben kb. 21,000 református magyar testvérünk él egy nagy hitközösségben. Van egy főtemplomuk, négy imaházuk, négy rendes papjuk, három káplánjuk és egy lévitapapjuk. Nagyon szép egyházi életet élnek. A múlt 1937. év folyamán tartottak 802 istentiszteletet, amelyen több mint 40,000 hívő vett részt. Úrvacsorát vett 2734 testvérünk. Egyházi szükségleteiket közmunkával látják el. Legutóbb a temetőjük kerítése elavult és kidőlt. És összeült tíz regátai református munkás, hányták a földet, fűrészteltek a fát, szegezték a deszkát és pompásan meg-

oldották a kerítésüveget. Nagyszerű akciót folytatnak a főváros egészségtelen körengetei között élő református munkásgyermekek nyaraltatására nézve is, amely téren mind nagyobb eredményeket érnek el. Ploestiben szintén szép egyházi élet folyik. Eppen a múlt hó 15-én ünnepelték Kovács Zsigmond főgondnok és Németh József pénztárnok 30 éves működésének jubileumát. Konstancában most folyik az egyházközség szervezése, már 500 lelket írtak össze és és havi 2000 L-ért béreltek helyiséget istentisztelet céljaira. Istentiszteleteiken 80—100 lélek vesz részt és a perselypénz a múlt évben 9919 lei volt. A regátai reformátusságnak lapja is van, az „Egyházi Ujság”, amelynek most jelenik meg a tizedik évfolyama.

Hazavágyás. Az amerikai „Magyar Egyház” című lap írja:

„*Hazahív az öreg Rákóczi harang szava*” jó Egyesületünk ugyancsak kongatja.

Úr Isten, ha mind hazamehetnénk, akik nem mehetünk! Talán a virágokat sem kellene öntözni a Nagytemplom előtt. Meghatódottságunk könnyei elégségesek volnának. Vajha mentül többen mehetnénk! Mindnyájunknak jobb volna...

A korai jégkárak veszélye. A jégkár kétségkívül egyik legsúlyosabbika a gazdát fenyegető elemi csapásoknak. Ideje, helye és mértéke teljességgel kiszámíthatatlan, ellene védekezni egyáltalán nem lehet s így sokszor katasztrofális méretű pusztításának vagyónvédelmi szempontból *egyetlen ellenszere van: A biztosítás, amelynek minél szélesebb gazdaretegek részéről való igénybevételét döntő fontosságú köz- és magánérdek parancsolja.* Ennek dacára az idevágó, — ma már elég részletes — statisztikai adatokkal lehet igazolni, hogy hazánkban még igen sok gazda *nem mérlegeli kellően azt a védelmet, amelyet a jégbiztosítás jelent, a nyugodt termelés és zavartalan üzemvitel szempontjából.* A jégkár azonban nemcsak a gazda, hanem a biztosító intézet szempontjából is súlyos kockázattal jár, amit világosan bizonyít az, hogy a kárarány ebben az üzletágban *hosszú éveken át veszteséges üzleti eredményhez vezetett.* A múlt esztendőben némileg kedvezőbb képet mutat ugyan a jégbiztosítási üzlet mérlege, de azért bajos volna azt állítani, hogy a jégbiztosítási üzlet természetében rejlő kockázat súlyos voltát sikerült volna kiküszöbölni. Ebből a szempontból — mivel a díjak emelése és a feltételek szigorítása ezidőszerezt szóba sem jöhet — csak a kockázatnak minél nagyobb tömegek közötti megosztása, *tehát a jégbiztosítás nagyarányú fellendülése hozhat javulást.* Nemcsak a magyar társadalom, hanem ma már az egész református közönség hivatott biztosítási szerve a Gazdák Biztosító Szövetkezte is ebben az irányban keresi a megoldást és talán joggal számíthat arra, hogy a gazdaközönség méltányolva azokat a fontos érdekeket, amelyek a szövetkezet további megizmosodásához fűződnek, lehetővé fogja tenni, hogy vezető pozícióját a jégüzletben ne csak megtarthassa, hanem még erősíthesse is, ami mindennél fontosabb érdeke a magyar gazdatársadalomnak. A szövetkezet díjtételei és feltételei a múlt évekkel szemben mindössze annyiban változtak, hogy egy sereg község kedvezőbb helyosztályba került azért, mert ezekben a községekben az utóbbi években számottevő károsodás nem történt. Jégbiztosításokat a folyó évben is csak hatszázalékos önrészesedés kikötése mellett fogad el, *tehát a hatszázalékos és ennél kisebb károkat nem téríti meg.* Most is megadja a szokásos gazda, vitéli, tartam és kármentességi engedményeket. Hitelképes egyéneknek a díjfizetés tekintetében halasztást engedélyez. Mivel az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy a koratavaszi jégkárak igen súlyos károkat okozhatnak, kívánatos a jégbiztosítást mielőbb megkötni, annnyival is inkább, mivel a fizetendő díj ugyanaz, akár korábban, akár későbbben adja is fel valaki jégbiztosítását. Az ORJÓ igazgatósága (Erkel-utca 19—Üllői-út 17.), vagy a Gazdák helyi megbízottja minden jégbiztosítási kérdésben *szívesen szolgál kimerítő felvilágosítással.*

„**Példatár**” cím alatt megjelenik Pócs Lajos református külmisziói segédlelkész illusztrációs kötete, mely több mint ezer példát tartalmaz, az élet minden viszonylatából, az evangéliumi, isteni, örök igazság megvilágítására. Szolgálatot kívánt ezzel tenni a gyakorló lelképásztörök, vallás-tanítók, vasárnapi iskolai vezetők és ifjúsági munkások számára. A könnyebb tájékozódás végett, fogalmi meghatározások szerint, fejezetekbe osztotta a példákat. A pontos beosztás nagyban megkönnyíti a prédikáció, vagy egyéb előadás témájához alkalmas példa kiválasztását. A gyűjte-

ménybe csak azokat a példákat igyekezett felvenni, melyek a magyar irodalomban alig ismertek. A fejezetbeosztáson kívül névmutatóval is ellátta a könyvet, mely abcés sorrendben magában foglalja az összes történelmi neveket, hogy azok melyik fejezet, hányadik pontja alatt található. Kizárólag a lelkipásztorok és egyéb evangéliumi munkások körében kívánja csak terjeszteni a könyvet. A körülbelül 300 oldalas, 8° alakú könyv anyaga készen áll s ha kellő érdeklődés mutatkozik, hűsvétra megjelenik. Bolti ára fűzve 3 P lesz, egészvászonkötésben, arany nyomással 4 pengő. Előjegyzési ára 1938 április 5-ig fűzve 2-20 P, kötve 3-20 P. Ez a kedvezmény azonban kizárólag azokra vonatkozik, akik nemcsak előjegyzik, hanem a kívánt időre az előjegyzési árat is beküldik. Aki pedig csak a megrendelést küldi meg, az a könyvhöz mellékelte postai befizetési lapon eszközölheti a pénz beküldését. — Néhány fejezetcím a könyvből: Adakozás, Alázatosság, Angyalok, Barátság, Bátorság, Békesség, Béketűrés, Bizonyágtétel, Bizalom, Halál, Harag, Hazugság, Imádság, Kegyelem, Krisztus érdeme, Krisztus szenvedése, Szenvedés, Teremtés, Újjászületés stb.

A vakok magyarországi könyvkiadóvállalata statisztikát készített a vakok olvasmányairól. Magyarországnak összesen 8000 vak olvasója van. A vakok a Biblián kívül legszívesebben Jókai és Herczeg Ferenc könyveit olvassák. A Bibliát az elmúlt évben 7400 példányban kellett a vakok számára kiadni. Jókai „Aranyember”-éből 2307 példány fogyott el, Herczeg Ferenc „Pogányok” c. munkájából pedig 1800.

A Biblia teljes egészében legelőször Dr. Bettelheim Bernát János hittérítő magyar orvos fordította le japán nyelvre ezelőtt 75 évvel. Bettelheim nemcsak a keresztyénység, de az egész fehér faj érdekében felbecsülhetetlen munkát végzett a Távol-Kelet leghatalmasabb birodalmában: Japánban, olyan időben, amikor európai csak életveszély között időzhetett az országban és hozzá még új tanokat is hirdetett.

A Biblia 1937-ben megjelent a mai török nyelven Dr. Mac Callum új fordításában. A Talasban levő missziói iskolában a török kormány 50 falusi fiút taníttat államköltségen, hogy kereskedőknek képezze ki őket a keresztyén misszionáriusok. Az Amerikai Missziói Bizottságnak Törökországban öt iskolája, egy kórháza, három klinikája és egy könyvkiadóvállalata van.

Egy híres berlini orvos Dr. Cauerbruch tette ezt a kijelentést: „Vallást teszek arról, amit egy emberöltőn keresztyül folytatott sebészi munkásságomból merítettem: Az Istennel való alázatos kapcsolat nélkül, igazi orvosi tudás nincs. Ebből az alázatosságból támad az a hatalmas erő, melyre hivatásunk teljesítésében szükségünk van. Csak ez adhatja meg azt a felelősséget, melyet úgy az egyes betegekkel, mint az egész népünkkel szemben hordoznunk kell. Tudom, hogy minden idők megszámlálhatatlan orvosainak nevében szólok. Ez minden igaz orvosnak meggyőződése, aki tudja, hogy a test és lélek egységet alkotnak.”

Egy amerikai kórház kapuján ez a felirat olvasható: „A sebet én kötöttem be, de Isten gyógyította meg.”

Angliában nemrég egy napilap pályázatot tűzött ki, hogy melyik az a szó, amely az élet minden körülményeiben, mindenrangú és nemű emberek között a legkedvesebb. A pályázatok között volt nagyon sok szép és kedves megállapítás. Sokan ragaszkodtak ahhoz, hogy a legjelentősebb szó az arany, mások meg ezt vallották legkedvesebbnek: otthon, ismét ezren és ezren az anya szó mellett döntöttek, de amikor nekiálltak a beérkezett szavazatok összeszámolásának, a legnagyobb számot a Jézus szó nyerte.

Ha nincs kenyér és az éhség kínozza a gyomrot, meg az útonálló is tud imádkozni: „Isten adj nekem eledelt!” De amikor a kenyér az asztalon ott van előttünk, mégis így imádkozunk: „Óh, Uram, add meg nekem a kenyeret és áldd meg azt!” — erre csak Isten gyermeke képes. (Kuyper.)

Hol használtak először harangot? Harangokat első ízben Pál, nolai püspök használt, 409-ben. Ez a magyarzata annak, hogy a harangot olaszul „nola”-nak nevezték, vagy „campagna”-nak, mert Nola püspöke a római Campagnában élt. A harangot minden valószínűség szerint a régi rómaiak is ismerték. Plinius és Suetonius szerint „tintinnabulae” név alatt.

Gyűjtsünk használt levélbélyegeket! A külmisziói munkát támogathatjuk az által is, ha összegyűjtjük a levelezésün-

kön levő használt levélbélyegeket, elkérhetjük ismerőseink, egyes hivatalok, takarékpénztárak levélbélyegeit is és nyomtatványként küldjük meg a Magyar Református Külmisziói Szövetség címére: Budapest, IX., Kálvin-tér 8. II.

Az evangélium és a pénzhamisító. Egy pénzhamisítót éppen azon a napon fogtak el, amelyen valamelyik templomban egy viaszgyertyát vásárolt és hamis pénzzel fizetett, hogy a visszajáró összeget jó pénzben kapja meg. Szigorú büntetést kapott s a börtönben, ahol büntetését tölti, egy vallásfelekezet istentiszteletén se vesz részt. Egyszer egy Újtestamentum került a kezébe s a mi emberünk az evangéliumnak éppen azon a részére bukkan, ahol Jézus a templomból az árusokat kiűzi: „Az én Atyám háza imádság háza, ti pedig azt latrok barlangjává tettétek!”... A lelkiismeret hangja azonnal megszólal benne: „Íme, mit tettem! Isten templomából tolvajlás házát! Istennek pedig úgy tetszett, hogy épp azon a napon fogjanak el, amelyen az Ő házát megszenteltelenítettem...” Azóta ez a fogoly a lelkét az evangélium olvasásával táplálja s mindennap imádkozik, hogy Isten a bűnét bocsássa meg. Keresztyének, segítsétek lelkészeiteket, hogy a foglyoknak az Újtestamentumot bő mértékben osztogathassák! Csak egy börtönben 1937-ben 1500 Újtestamentumot osztottak szét!

Tokióban nemrég avatták fel az új protestáns theologiai főiskola épületét. Az építkezési költséget csaknem a japán keresztyének adták össze. Az összes tanárok japánok, valamint az igazgatótanács tagjai is. 100 diák iratkozott be. Este a világiak számára tartanak népszerű theologiai előadásokat.

HIVATALOS ÉRTESETÉS

A magyarországi református és evangélikus egyház pásztoraihoz és gyülekezeteihez.

Szeretett Testvéreink az Úr Jézus Krisztusban!

Az Úr 1938. esztendejének különös jelentőséget ad első királyunk dicsőséges emlékezete. Minden hű magyar ember Isten iránti hálaadással hódol az idén István király felsőleges alakja előtt, akiben a magyar államiség megalapítóját, a keresztyén Magyarország legelső hittérítőjét s ezeréves történelmünk egyik legnagyobb műveltségű tiszteljűk. Hagyományos nemzethűségünk és példaadó hazafiságunk nemcsak arra indít, hogy saját egyházaik körében nagy királyunk alakját az Ige fényében szemléljük, hanem arra is kötelez, hogy a nemzeti ünneplés nagy közösségből is részt kérjünk. E részvétel lelki feltételeinek biztosítását az államkormánytól elvárjuk.

Ezt megelőzőleg ugyanennek az esztendőnek május havában hazánk fővárosa egy más nagyjelentőségű összejövetel színhelye is lesz. Római katolikus testvéreink eucharisztikus kongresszusra sereglenek össze a világ minden részéből, hogy hódoljanak az oltári szentségben hitük szerint testet öltő Krisztus előtt.

Bizonyára mindenki, aki a reformáció hű gyermeke, világosan látja és határozottan érzi, hogy öntudatos református és evangélikus keresztyén ember ezzel az ünnepléssel semmiféle lelki közösséget nem vállalhat, mert az oltári szentségről szóló római katolikus dogma hitünk tanításával merőben ellenkezik.

Kívánatosnak tartjuk azonban, hogy római katolikus testvéreink ünneplését részünkről semmiféle bántó hang meg ne zavarja. Viszont ugyanakkor önmagunk iránt tartozó kötelességnek ismerjük azt is, hogy Isten örök kijelentése: a Szentírás alapján megállva, magunkat, gyülekezeteinket erősítsük és vigasztaljuk az evangélium ősi tanításával, melyeket Krisztusról és az Ő művéről nagy reformátoraink hirdettek, hitvalláskönyveink tisztán és határozottan összefoglaltak, atyáink hosszú századok kísértései és üldözései között rendületlenül mindig vallottak s a Szentlélek által megvilágosítva és felindítva, egyházunk minden hű tagja ma is megingathatatlanul hisz és vall.

Mint őseink, mi is hiszünk és valljuk, hogy Jézus Krisztus az egyetlen közbenjáró az Isten és az ember között és csak az Ő kereszthalálába vetett hit által igazulunk meg ingyen, Isten kegyelméből. Ezért a Krisztus kereszthalála olyan

egyetlenegy és tökéletes áldozat, melyet sem megismételni, sem kiegészíteni nem kell és nem lehet (Zsid. 10 : 11—14.). Bár Krisztus az Atya jobbán a dicsőségben él és uralkodik, Igéje és Sákramentuma által már e földi életben egyesülhetünk vele, ha a Szentlélek által beléje oltva, hit által érdemét és szentségét felöltözzük.

Felhívunk egyházunkban minden rendű lelkitanítót, hogy igehirdetésben, tanításban, pásztori beszélgetésben hirdessék, magyarázzák és alkalmazzák a Szentírás alapján hitvallásainknak a Krisztus főpapi tisztéről, engesztelő áldozatáról, az Úrvacsora sákramentomáról és az istentiszteletről szóló tanításait, úgy azonban, hogy a felebaráti szeretet nagy parancsolatját meg ne szegjék. Istennek Szent Lelke tegyen bizonyosságot az Ő igazsága mellett!

Végezetül szeretettel és bizalommal intjük minden testvérünket, hogy erősen álljon meg a hitben, de azért szelíd-lelkűsége nyilván legyen minden ember előtt. Szívökre kötjük az Igét: „Tartsd meg, ami nálad van, hogy senki el ne vegye a te koronádat” (Jel. 3 : 11.). „És az Istennek békessége, mely minden értelmet felülhalad, meg fogja őrizni szívteket és gondolataitokat a Jézus Krisztusban (Filipp. 4 : 7.).

Budapest, 1938 március hó 21.

Dr. Balogh Jenő s. k.,

a dunántúli református egyházkerület főgondnoka, az Egyetemes Konvent világi elnöke.

Dr. Ravasz László s. k.,

a dunamelléki református egyházkerület püspöke, az Egyetemes Konvent lelkészi elnöke.

D. Báró Radvánszky Albert s. k.,

az evang. egyház egyetemes egyházi és iskolai felügyelője.

Gróf Teleki József s. k.,

a dunamelléki református egyházkerület főgondnoka.

Farkas István s. k.,

a tiszáninneri református egyházkerület püspöke.

Dr. Mesterházy Ernő s. k.,

a dunántúli evangélikus egyházkerület felügyelője.

D. Kapi Béla s. k.,

a dunántúli evangélikus egyházkerület püspöke.

Farkasfalvi Farkas Géza s. k.,

a tiszáninneri református egyházkerület főgondnoka.

Medgyaszay Vince s. k.,

a dunántúli református egyházkerület püspöke.

Dr. Sztranyavszky Sándor s. k.,

a dunáninneri evangélikus egyházkerület felügyelője.

Dr. Pesthy Pál s. k.,

a bányai evangélikus egyházkerület felügyelője.

D. D. Raffay Sándor s. k.,

a bányai evangélikus egyházkerület püspöke.

D. Kovács Sándor s. k.,

a dunáninneri evangélikus egyházkerület püspöke.

Báró Vay László s. k.,

a tiszántúli református egyházkerület főgondnoka.

Maklár Károly s. k.,

a tiszántúli református egyházkerület püspöke.

Lichtenstein László s. k.,

a tiszai evangélikus egyházkerület felügyelője.

Dr. Domján Elek s. k.,

a tiszai evangélikus egyházkerület püspöke.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1043—1938. szám.

ÉRETTSÉGI VIZSGÁLATI REND

a tiszántúli református egyházkerület középiskolái részére
1937—38. évre.

Békési gimnázium. A jelöltek valószínű száma 48. A szóbeli érettségi vizsgálat ideje: június 13—18. Az érettségi vizsgálat elnöke: Dr. Mitrovics Gyula, a debreceni tud. egyetem filozófiai fakultásának ny. r. tanára.

Debreceni gimnázium. A jelöltek valószínű száma: A) oszt. 45, B) oszt. 47. A szóbeli érettségi vizsgálat ideje: június 18, 20—24. Az érettségi vizsgálat elnöke: Maklár Károly püspök, Dr. Kállay Kálmán, a debreceni tudományegyetem teológiai fakultásának ny. r. tanára.

Debreceni leánygimnázium. A jelöltek valószínű száma: 36. A szóbeli érettségi vizsgálat ideje: június 14—17. Az érettségi vizsgálat elnöke: Maklár Károly püspök.

Hajdúbozsórményi gimnázium. A jelöltek valószínű száma: 25. A szóbeli érettségi vizsgálat ideje: június 13—15. Az érettségi vizsgálat elnöke: Dr. Szentpéteri Kun Béla, a debreceni tudományegyetem jogi fakultásának ny. r. tanára.

Hajdúnánási gimnázium. A jelöltek valószínű száma: 38. A szóbeli érettségi vizsgálat ideje: június 20—24. Az érettségi vizsgálat elnöke: Dr. Soós Béla debreceni református lelkész, egyetemi magántanár, okl. középiskolai tanár.

Hódmezővásárhelyi fiúgimnázium. A jelöltek valószínű száma: 24. A szóbeli érettségi vizsgálat ideje: jún. 13—15. Az érettségi vizsgálat elnöke: Kolozsváry-Kiss László debreceni református lelkész.

Hódmezővásárhelyi leánygimnázium. A jelöltek valószínű száma: 32. A szóbeli érettségi vizsgálat ideje: június 8—11. Az érettségi vizsgálat elnöke: Dr. Papp Ferenc tanügyi főtanácsos, a tiszántúli református egyházkerület középiskolai felügyelője.

Karcagi gimnázium. A jelöltek valószínű száma: 23. A szóbeli érettségi vizsgálat ideje: június 13—15. Az érettségi vizsgálat elnöke: Dr. Erdős Károly a debreceni tud. egyetem teológiai ny. r. tanára.

Kisújszállási gimnázium. A jelöltek valószínű száma: 38. A szóbeli érettségi vizsgálat ideje: június 18, 20—23. Az érettségi vizsgálat elnöke: Dr. Papp Ferenc tanügyi főtanácsos, a tiszántúli református egyházkerület középiskolai felügyelője.

Mezőtúri gimnázium. A jelöltek valószínű száma: 32. A szóbeli érettségi vizsgálat ideje: június 15—18. Az érettségi vizsgálat elnöke: Harsányi Pál református esperes.

Szeghalmi gimnázium. A jelöltek valószínű száma: 29. A szóbeli érettségi vizsgálat ideje: június 13—15. Az érettségi vizsgálat elnöke: Dr. Vargha Zsigmond debreceni tud. egyetem teológiai fakultásának ny. r. tanára.

A tiszántúli református egyházkerület főhatósága alatt álló középiskolák pót- és javító érettségi vizsgálatainak helye az 1938. évben a kisújszállási református gimnázium.

Debrecen, 1938 március 31.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1043—1938. szám.

A tiszántúli református egyházkerület tanító- és tanítónőképző-intézeteiben a folyó 1938. évben tartandó képesítővizsgálatok elnöki tisztségével a következőket bízom meg:

A debreceni református Kollégium tanítónőképzőintézeténél Dr. Révész Imre debreceni tudományegyetemi teológiai ny. r. tanár urat,

a debreceni református Dóczy-tanítónőképzőintézeténél Dr. Papp Károly debreceni tudományegyetemi tanár urat,
a nyíregyházi Leánykálvineum tanítónőképző-intézeténél Uray Sándor debreceni református lekipásztor urat.

Debrecen, 1938 április 2.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1130—1938. szám.

KÖRLEVÉL

az első ízben megválasztott tanítók illetménykimutatásának újalakú nyomtatványon való elkészítése és a központi illetményhivatalnak való megküldéséről.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 73,760—1938. VI. ü. o. szám alatt az első ízben alkalmazott nemállami tanítók illetménykimutatásának újabb szabályozása tárgyában a kir. tanfelügyelőkhez a következő rendeletet intézte:

„A m. kir. központi illetményhivatal az elsőzben megválasztott nemállami tanítók illetménykimutatásait az 1641—1932. eln. számú rendeletnek megfelelően annak idején az iskolafenntartók által az 1. számú minta szerint szerkesztett kimutatások alapján készítette el (l. Hivatalos Közlöny 1932. évi 10. számát).

A m. kir. pénzügyminiszter úr az 1937. évi 3840—IV. számú rendeletével (l. Budapesti Közlöny 1937. évi 146. számát) az említett kimutatás egyes rovatait módosítván, az alkalmazottak összes személyi és szolgálati viszonyait feltüntető 1. számú kimutatás készítését elrendelte.

Tekintettel arra, hogy a központi illetményhivatal a nemállami tanszemélyzet illetménykimutatásait csak abban az esetben képes pontosan vezetni, ha az iskolafenntartók az elsőzben alkalmazott kisegítő, segédtanerőkről a hivatkozott pénzügyminiszteri rendeletben foglaltak szerint készítik el az 1. számú kimutatást, felhívom a Címet, intézkedjék haladéktalanul, hogy az iskolafenntartók 1938. évi január hó 1-től elsőzben alkalmazott tanerőkről a Hivatalos Közlöny és a Néptanítók Lapja legközelebbi számában megjelenő, 1. számú kimutatást, a hivatkozott pénzügyminiszteri rendeletben előírt és házilag készíthető újalakú nyomtatványon már a saját érdekükben is azonnal küldjék be a m. kir. központi illetményhivatalnak, mert ellenesetben az államségély kiutalása késedelmet fog szenvedni.

Erről a nagytiszteletű Esperes és iskolaszéki Elnök urakat tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett értesítem. Debrecen, 1938 március 21.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1151—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytiszteletű esperes és lelkész urak, közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” folyó évi febr. 1-én megjelent 3. számában 8287—1937. eln. szám alatt a tűzrendészeti hatóságoknak és tűzoltóságoknak a tanügyi hatóságok és tanszemélyzet részéről való támogatása tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 április 5.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1153—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytiszteletű esperes és lelkész urak és népiskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” február hó 1-én megjelent 3. számában 67,800—1937. szám alatt a népiskolai rendes és pótbereitások időpontjának az előjáróságokkal való közlése tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 április 5.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1155—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytiszteletű esperes és lelkész urak, közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” február hó 15-én megjelent 4. számában 43,000—1938. V. 2. szám alatt az iskolai oktatási célokra szolgáló postai értékcikk és vasúti fuvarlevélrapok rendelkezésre bocsátása tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 április 5.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1156—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytiszteletű esperes és lelkész urak, közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” február hó 15-én megjelent 4. számában 108,304—1938. IX. szám alatt az Országos Közegészségi Egyesületnek balesetek ellen való védekezés érdekében folytatott munkájának felkarolása tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 április 5.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1292—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

a debreceni nyári egyetem látogatásának biztosítása tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 33,306—1938. V. 1. szám alatt kelt leirata alapján a debreceni m. kir. Tisza István-tudományegyetem kebelében működő ú. n. nyári egyetemi tanfolyamra az érdekeltek figyelmét ezévből is felhívom.

Utasítom az egyházi főhatóságom alatt álló középiskolák igazgatóit, hogy a nyári egyetem hirdményeit az iskolai hirdetőtáblán fűgesszék ki, a VIII. osztály osztályfőnökei pedig hívják fel a tanulók figyelmét a nyári egyetemre.

Egyben közlöm az igazgató urakkal azt is, hogy megengedte a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, hogy a pályaválasztási tanácsadó által az ország összes VIII. osztályos tanulóhoz megküldött hivatalos nyomtatványokhoz a nyári egyetem hirdményei csatoltassanak.

Debrecen, 1938 március 22.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1334—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

a tanítói díjlevelek kiállítása tárgyában.

Felhívom a vezetésem alatt álló egyházkerület népiskolai hatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a nemállami népiskolai tanítói díjlevél szabályszerű kiállítása tárgyában ez évi február 14-én 74,100—1938. VI. szám alatt kiadott s a Hivatalos Közlöny 1938 március 1-i számában megjelent rendeletében foglaltakra.

Debrecen, 1938 március 22.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1348—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

az iskolai hajókirándulások tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 32,336—1938. V. 1. szám alatt kelt leiratával arról értesít, hogy a m. kir. kereskedelem és közlekedésügyi miniszter úr a 48,747/IX—1937. szám alatt a hozzáintéztett átiratában a M. kir. Folyam- és Tengerhajózási RT. iskolai hajókirándulásokkal való támogatását ajánlja figyelmébe, azzal, hogy a MFTR az egyetlen magyar és túlnyomóan állami érdekelttségű hajózási vállalat, amelynek anyagi felvirágoztatása az államkincstárnak is elsőrendű érdeke.

Ezt az álláspontot magamévá téve, felhívom a közép-, középfokú szak- és elemi iskoláink igazgatóit, hogy a jövőben az iskolai hajókirándulásokat magyar hajókon, nevezetesen a szóbanforgó társaság hajóin rendezzék.

Ennek kapcsán értesítem továbbá az Igazgató urakat, hogy nevezett társaság egy esetleg több napos dunai hajókirándulásokra vonatkozó ismertető körlevelét jelen rende-

letre való hivatkozással a fent felsorolt iskolák igazgatóinak közvetlenül megküldi.
Debrecen, 1938 március 23.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1365—1938. szám.

KÖRLEVÉL

szabványosított iskolai füzetek- és tanszerekről.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1938. évi január hó 21-én 108.231—1938. IX. szám alatt a szabványosított iskolai füzetek és egyéb iskolai tanszerek kötelező használatának elrendelése tárgyában kiadott rendeletét — megjelent a Hivatalos Közlöny 1938. évi február 1-i 3. számában — hasonló szellemű intézkedés kérésével megküldötte az egyházi főhatóságoknak.

Az Egyetemes Konvent a konventi tankönyvügyi bizottságnak a szabványosított iskolai író- és egyéb füzetek előállítására és forgalombahozatalára vonatkozó elvi határozatát a 209—1936. számú határozatának 16. pontjával tudomásul vette, ezért nem kétséges, hogy az Egyetemes Konvent a miniszter úr fenti kérését teljesíteni fogja és a református iskoláknál el fogja rendelni a szabványosított iskolai író- és egyéb füzetek használatát.

A Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület nyomdavállalata az 1938. évi február hó 26-án kelt előterjesztésében azzal a kéréssel fordult az Egyetemes Konvent elnökségéhez, hogy a szabványosított iskolai füzetek és egyéb tanszerek kötelező használatát csak az 1939—40. tanév kezdetétől számított hatállyal rendelje el s járuljon hozzá, hogy a most használt iskolai író- és egyéb füzetek az 1938—39. tanévben még használhatók legyenek. Ezt a kérést azzal indokolja a nyomdavállalat, hogy nála és a főbizományos református nyomdáknál igen tekintélyes mennyiségű és értékű írka és füzet van készletben s ha ezek elhasználása lehetetlenné válnék, a református nyomdavállalatokat igen érzékeny anyagi kár érné.

Értesítem az egyházi főhatóságom alatt álló egyházkerület iskoláit, hogy a szabványosított iskolai füzetek és egyéb iskolai tanszerek használatának elrendelése kérdésében az Egyetemes Konvent fog dönteni, ezért a most használatban lévő írkaiból, füzetekből csak annyit szerezzenek és szereztessenek be, amennyire ebben a tanévben szükség lesz, de a vonatkozó konventi határozat közhírré tételéig a szabványosított iskolai füzetekből se szereztessenek készletet.

Debrecen, 1938 március 24.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1422—1938. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom a nagytiszteletű esperes és lelkész urak, közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelent „Hivatalos Közlöny” folyó hó 16-án megjelent 6. számában 108.781—1938. IX. szám alatt, az 1938. évi Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus alkalmából az iskolákban való elszállásolásokkal kapcsolatos eljárás tárgyában közzétett rendeletre és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni sziveskedjenek.

Felhívom azokat a vallásoktató lelkészeket és segédlelkészeket, akik nemreformátus iskolákban hitoktatással foglalkoznak, hívják fel a nemreformátus iskolák református vallású tanárainak, tanítóinak és tanulóinak figyelmét a fentemlített rendelet 14. pontjában foglaltakra, amely szerint az ünnepségeken való részvételre, felügyeletre stb. kizárólag csak róm. kath. vallású tanárok, tanítók és tanulók rendelhetők ki.

Debrecen, 1938 március 29.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1497—1938. szám.

ÉRTESÍTÉS.

Közlöm, hogy a dunamelléki egyházkerület püspökének 1938. évi március hó 19. napján 1408—1938. szám alatt kelt előterjesztése folytán az *Egyetemes Konvent elnöksége* a 149—1915. számú egyetemes konventi határozattal reáruházott hatáskörében a Nagycsepely községben (Somogy megye) 1892. évi január hó 28. napján született *Tóth Lajos* szekszárdi református lelképásztor részére a budapesti református teológiai akadémia igazgatósága által 1915. évi szept. hó 16. napján 586—1915. szám alatt kiállított s állítólag elvesztett eredeti I. lelkészkepesítő vizsgálati bizonyítványt érvénytelennek nyilvánította s a másodlat kiadására a fent-nevezett intézet igazgatóságának engedélyt adott.

Debrecen, 1938 április 2.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1584—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a középiskolai tanári továbbképző tanfolyam tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 33.487—1938. V. 1. szám alatt kelt leirata szerint a budapesti m. kir. Középiskolai Tanárképzőintézet vezetése mellett működő középiskolai tanárok számára folyó évi június hó 27-től július hó 16-ig tartó magyar nyelvi és irodalmi továbbképző tanfolyam tartását rendelte el.

Ezzel kapcsolatban valamennyi állami és nemállami középiskola igazgatóságához megküldötte a pályázati hirdetmény egy példányát. Utasítom az egyházi főhatóságom alatt álló intézetek igazgatóságát, hogy a kérvényeket a pályázati hirdetményben jelzett időben a kitűzött helyre feltétlenül küldjék be, mert ellenkező esetben ezek érdemleges tárgyalás alá nem lesznek vehetők.

Debrecen, 1938 április 7.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1600—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a Debreceni Protestáns Lapban megjelent hivatalos közlemények iktatása és elintézése tárgyában.

Több esetből kifolyólag tudomásomra jutott, hogy egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzétett hivatalos rendelkezéseket az érdekeltek nem olvassák és az így kiadott rendelkezéseket végre nem hajtják.

Hogy a jövőben hasonló esetek elő ne fordulhassanak, elrendelem 1938 január 1-től visszamenőleg a Debreceni Protestáns Lapban megjelent hivatalos közleményeknek az érdekeltek részéről leendő rendszeres iktatását és elintézését, a jövőben pedig ezeknek a hivatalos lap megjelenése utáni azonnali foganatosítását.

Felhívom az Esperes és Igazgató urakat, hogy a vezetésük alatt álló egyházmegyék illetve intézeteknél e rendelkezésem végrehajtása iránt intézkedni méltóztassanak. Ennek a rendelkezésemnek végrehajtása, valamint a Debreceni Protestáns Lap megőrzése az egyházi és iskolai vizsgálatok alkalmával ellenőrzendő.

Mivel pedig a többtanerős elemi népiskoláinknál hivatalos lapunkat az igazgató tanító urak sem nélkülözhetik, felhívom a nagytiszteletű Esperes urakat, hogy az érdekelteket a Debreceni Protestáns Lapnak az igazgatótanítók részére leendő megrendelésére és az évi 6—pengő előfizetési díjnak a Debreceni Protestáns Lap, Debrecen 43.916. sz. csekkszámújára leendő beküldésére utasítani méltóztassanak.

Atyafiságos szeretettel:
Debrecen, 1938 április 11.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1605—1938. szám.

K Ö R L E V É L

a nagytiszteletű iskolaszéki elnök urakhoz.

A nagykőrösi és dunamelléki református tanítóképző-intézetben 1937 január havában egy nevelésügyi értekezlet volt abból a célból, hogy megbeszélje a magyar református népiskolaügy minden életbevágó kérdését. Különösen annak megállapítására törekedett: milyen legyen népiskolafelügyeletünk és hogyan lehetne népiskoláinkban a vallásos nevelést erőssé, középpontivá tenni.

A négynapos szakértekezlet anyaga nemrég könyv-alakban is megjelent 10 íven, amely felöleli a megbeszélések és megállapítások, továbbá az egyes előadások minden lényeges elemét. Kívánatos volna, hogy a jelzett kérdésekben egyetemes egyházunkban egyöntetűség alakulna ki, amelynek elősegítésére a nagykőrösi református tanítóképző-intézet kiadásában megjelent könyvet alkalmasnak tartom. Ezért arra kérem az iskolaszéki elnök urakat, hogy szíveskedjenek a könyvet népiskoláink tanítóinak megvételre ajánlani. A többi egyházkerületben mintegy 450 példány a református egyházunkat mélyen érintő ügy előmozdítására már kézben van. A könyv ára 2 P, melynek befizetésére a nagykőrösi tanítóképzőintézet igazgatósága postai befizetési lappal szolgál.

Debrecen, 1938 április 8.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1610—1938. szám.

K Ö R L E V É L

a nagytiszteletű esperes urakhoz.

Az érdekeltekkel leendő közlés végett tudatom, hogy az I. lelkészkepesítő szóbeli vizsgálat idejéül az 1938. évi szeptember hó 13. (tizenhárom) napján délelőtt 9 órát, a II. lelkészkepesítő szóbeli vizsgálat kezdetéül az 1938. év szeptember hó 20. (huszadikán) délelőtt 9 órát tűzöm ki. Mindkét vizsgálat a debreceni Kollégium épületében tartatik. Az I. lelkészkepesítő zárthelyi írásbeli vizsgálat szept. 12-én délután 3 órától, a II. lelkészkepesítő zárthelyi írásbeli vizsgálat szeptember hó 19-én délelőtt 9 órától tartatik. Az I. vizsgálatra jelentkezni kell szeptember 12-én délelőtt 10 órakor a lelkészkepzőintézeti igazgatónál, ennek hivatalában (Kollégium), a II. vizsgálatra jelentkezni kell szept. 19-én reggel 8 órakor az egyházkerületi lelkési főjegyzőnél a püspöki hivatalban. Mind az I., mind a II. vizsgára jelentkezők a vizsgálatot megelőzőleg egy hónappal tartoznak okmányaik (theologiai végbizonyítványuk, illetve I. lelkészkepesítő vizsgálati bizonyítvány, az összes szolgálati bizonyítványok a theol. tanfolyam bevégezése, illetőleg az I. lelkészkepesítő vizsgálat letétele óta) a lelkészkepzőintézeti igazgatóhoz, illetve az egyházkerületi lelkési főjegyzőhöz beküldeni, hogy az esetleges hiányok pótlására idő álljon rendelkezésre.

Egyben közlöm, hogy a II. lelkészkepesítő vizsgai bizottság csak olyan szolgálati bizonyítványt fogad el a vizsgára bocsátásnál, amelyben nemcsak a segédlelkési szolgálatra történt bejegyzés, hanem legalább 2 évi időtartamra a lelkési szolgálatnak az igazolása is benne-foglaltatik.

Közlöm továbbá, hogy a II. lelkészkepesítő vizsgálaton „Gyakorlati bibliamagyarázat”-ból Lukács evangéliuma lesz kijelölve a Szabályzatban előírt szöveggént. Pót- vagy javítóvizsgások azonban azt a bibliai könyvet magyarázhatják, amelyből első alkalommal tett II. lelkészkepesítő vizsgájukon feleltek.

Végül közlöm, hogy a II. lelkészkepesítő bizottság igazolt kérelemre csak a szeptemberi vizsgára elkészített házi írásbeli dolgozatokat érvényesíti a következő februári vizsgálatra; a februári vizsgálatra elkészített házi írásbeli dolgozatokat még indokolt kérésre sem érvényesíti a követ-

kező szeptemberi vizsgálatra, hanem a februári vizsgálatra meg nem jelent vizsgázókat összes házi dolgozataik újból való megírására kötelezi.

Atyafiságos szeretettel:
Debrecen, 1938 március hó 31.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1630—1938. szám.

K Ö R L E V É L

a nagytiszteletű iskolaszéki elnök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 60.157—1938. VI. szám alatt kelt leirata szerint a Királyi Magyar Automobil Club és Társclubjainak Országos Központi Szervezete panasolja, hogy az országutakon és a községeken áthaladó gépjárműveket az iskolásgyermekek parittyával, kövel dobálják és ezzel a szépen fejlődő idegenforgalmat veszélyeztetik. Felhívom ezért az iskolaszéki elnök és igazgató urakat, hogy e tárgyban kelt 820/05/204—1930. számú VKM rendelet utasításainak fokozottabb mértékben tegyenek eleget.

Debrecen, 1938 április 12.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1632—1938. szám.

K Ö R L E V É L

a nagytiszteletű iskolaszéki elnök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 7000—1935. eln. számú rendeletével kiadott Körzeti Iskolafelügyelői Utasítás 44. §-ának 2. bekezdése alapján felhívom az egyházi főhatóságom alá tartozó népiskolákat, hogy tanmeneti munkálataikat — amennyiben azok a következő tanévre érvényesítést nem nyertek volna — a kir. tanfelügyelőséghez folyó évi május hó végéig két-két példányban mutassák be.

Debrecen, 1938 április 12.

Makláró Károly,
püspök.

Pályázati hirdetmények

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1505—1938. szám.

P Á L Y Á Z A T I H I R D E T M É N Y

a debreceni Árpád-téri lelkipásztori állásra.

Javadalom:

1. Az egyházmegye és egyházkerület által megerősített 1721—1920. P. számú presbiteri végzés szerint a VII., VI. fizetési osztályban és az V. fizetési osztály 2. fokozatában járó, a presbiterium által időről-időre megállapított készpénzfizetés, mindenik fokozatában eltöltött három év várakozási idővel. A szolgálati idő megállapításánál a másutt eltöltött lelkipásztori és rendes theologiai tanári szolgálat a fizetési fokozatba való beosztásnál figyelembe vétetik.

2. Az Árpád-téri lelkipásztori lakás természetbeni használata.

3. Tizenegy katasztrális hold fekete föld haszonélvezete, melynek adóit az egyház fizeti.

4. Harmincnégy köbméter tűzifa beszállítva.

5. Stóla. Jelenleg az általa sorrend szerint végzendő temetésekért egészen, a keresztelesekért és esketésekért járó díjak pedig az eddigi gyakorlat szerint a lelkipásztortársakkal

megosztva. A 791—1937. P. számú presbitériumi határozat a jelenlegi lelkipásztorokkal egyetértésben a stóladijak szétosztását a jövőre nézve rendezte és ez ezentúl kötelezővé válik. A lelkipásztornak abból az okból, mert új lelkipásztori állások szerveztetnek, nincsen joga az állások szaporodása folytán többfelé oszló stóladijakban beálló kárának megtérítését követelni.

Kötelesség:

E. T. rendelkezései szerint.

A pályázati határidő a pályázat megjelenésétől számított 15 nap.

Az állást a választás jogerőre emelkedése után esperesi engedéllyel azonnal el kell foglalni.

A kellően felszerelt kérvények a debreceni egyházmegye esperesi hivatalához, Monostorpályi (Bihar megye) küldendők; a visszaküldéshez portóbélyeg feltétlenül csatolandó.

Debrecen, 1938 április 15.

Makláró Károly,
püspök.

A nyírpazonyi református egyház újonnan szervezett III. számú tanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: Egy szobás lakás előszobával, 20% helyi hozzájárulás s államsegély.

Kötelessége a kijelölt osztályok tanítása, kántor helyettesítése, ifjúsági, esetleg Levente Egyesület és énekkarok vezetése, belmissziói munkákban részvétel. Csak zeneileg képzett, kántori oklevéllel bírók, katonai szolgálatuknak eleget tett s a három évi várakozási időt letöltött férfi tanítók pályázzanak. Kérvényeket felbélyegzett borítékkal, levelezőlappal ellátva: Református Lelkészi Hivatal Nyírpazony, küldjék.

Pályázati határidő április 30. Személyes megjelenés saját költségén ajánlatos. Az állás jóváhagyás után azonnal elfoglalandó.

HIRDETÉMÉNY.

Érettségizett, állástalan, református vallású fiatal ember részére havi 150—200 pengő keresetet tudnék biztosítani abban az esetben, ha a MÁV vasúti vonalaira szabadjegy van s vállalja az egész országban közismert kézimunkáink árusítását. Érdeklődők írjanak címemre: Kelemen Gyula esperes, Vásárosnamény.

SZERÉNY ELLÁTÁSÉRT

csendes parócián minden munkát vállal Nagy Zoltán ref. s. lelkész, Tokaj, (L. konventi jkv. 283—1937. sz.)

TARTALOM:

Baja Mihály: Péter apostol húsvétja.
Pethő Károly: Lábhoz tett fegyverrel...
Kelemen Gyula: Meddig van üresedésben a lelkészi állás?
Ary Antal: A lelkészképzés reformja.
Baráth Imre: A gót trombita.
Nagy Dezső: „Gyorssegély alap.”
Dr. Sós Béla: Nyilatkozat.
Dr. Horkay László: Énekeskönyvünk dicsőreteinek eredete.
Templomaink. Bay József: A gyomai református templom. — Dr. Danesházy Sándor: A modern református templom.
Kollégium jubileuma. Dr. Nagy Sándor: Debrecen 400 éves Kollégiuma.
Irodalom.
Könyvismertetés.
Hírek az egyházmegyékből.
Gyászrovat.
Különlélek.
Hivatalos értesítés.
Pályázati hirdetések.
Hirdetések.

A MÁV vonatok érkezési és indulási ideje Debrecen állomáson.

Érvényes 1937. évi október hó 3-tól.

A vonat		HOVÁ	A vonat		HONNAN
neme	indul		neme	érkezik	
szgy.	2-10	Bpest keleti	sz.	4-40	Bpest nyugati
sz.	4-55	Nyírábrány	„	6-50	Tiszalök
„	5-13	Tiszalök	„	7-17	Nyíregyháza
„	5-02	Szerencs	„	7-00	Nagykerek
m.	0-05	Füzesabony	„	7-07	Nyírábrány
v.	6-09	Nagykerek	„	7-20	Bpest keleti
m.	6-22	Püspökladány	„	7-40	Nagyléta-Vértess
gy.	6-01	Balmazújváros	v.	7-45	Tiszafüred
m.	7-25	Bpest keleti	sz.	8-28	Tiszalök
gy.	7-30	Hajdúnánás	„	8-39	Püspökladány
m.	7-52	Nagyléta-Vértess	„	9-00	Szerencs
„	8-00	Szerencs	m.	9-03	Balmazújváros
v.	8-10	Nyírábrány	„	10-07	Nagyléta-Vértess
m.	9-25	Derecske	sz.	11-26	Szerencs
gy.	11-53	Nyíregyháza	m.	11-25	Hajdúnánás
seb.	11-50	Bpest nyugati	„	11-35	Derecske
m.	12-10	Füzesabony	v.	11-36	Nyírábrány
sz.	12-27	Tiszalök	gy.	11-45	Bpest nyugati
„	12-30	Nyírábrány	m.	12-26	Füzesabony
„	13-22	Bpest keleti	sz.	13-52	Bpest nyugati
„	13-25	Nagyléta-Vértess	v.	14-15	Nagykerek
„	14-16	Nagykerek	gy-s	15-24	Bpest keleti
m.	14-19	Balmazújváros	t.	15-37	Tiszalök
sz.	14-20	Szerencs	m.	16-45	Balmazújváros
„	14-25	Nyírábrány	v.	16-54	Nyírábrány
sz.	14-30	Tiszalök	„	16-55	Nagyléta-Vértess
gy-s	15-26	Nyíregyháza	gy.	17-04	Nyíregyháza
gy.	17-12	Bpest nyugati	m.	18-26	Nagykerek
m.	18-43	Nyírábrány	„	18-39	Nyíregyháza
sz.	18-46	Szerencs	gy.	18-36	Bpest keleti
„	18-58	Nagykerek	m.	20-08	Füzesabony
„	19-00	Tiszafüred	gym.	20-48	Nyíregyháza
v.	19-30	Nagyléta-Vértess	sz.	20-43	Tiszalök
„	19-45	Tiszalök	„	21-25	Nyírábrány
gy-s	20-50	Bpest keleti	seb.	21-29	Bpest keleti
sz.	21-36	Nyíregyháza	sz.	21-35	Szerencs
„	22-00	Bpest nyugati	m.	23-44	Füzesabony

Harang készítése bizalom dolga!

A nyírábrányi ref. egyház 210 kg súlyú harangja

Aranyéremmel kitüntetve!

Minden harangot, hangskálája szerint, legfinomabb vörösréz-ből és angol öntőből öntöm, melyért felelősséget vállalok. Emellett szólnak megrendelőim elismerő levelei. Helyszíni kiszállást és költségvetést díjtalanul végzem. Szíves meghívásukat kérve.

Szlezák Ráfael

harangöntőmester
BUDAPEST,
Frangepán-u. 80.
Telefon: 49-01-51.

Készít: új harangokat, harangvas-koronákat és vas-állványokat. Repedt harangokat átönti a legjutányosabb árban

**Református lelkészek részére
palástot és süveget**

legszebb kivitelben, legolcsóbban, kedvező fizetési feltételekkel készítik megrendelésre.

Szenási Sándor férfiszabó, Hódmezővásárhely,
Klauzál-utca 151. szám.

**100-féle cikket vásárolhat,
de csak egy helyen fizeti havi részletekben,
ha szükségletét
az „UNIO“ Központi Hiteliroda**

cégei útján szerzi be.
Hitelrendszerünk kényelmes, olcsó és megbízható. — Vásárlásra jogosító igazolványa, ha még nincs, igényelje irodánkban:

Piac u. 44. Marx-féle ház, földszint.

**Földek, házak, telkek
eladása, vétele, bérlete**

ügyében forduljon bizalommal

Dienes József

O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához
DEBRECEN, Bethlen-utca 21. szám

110 megbízható cégnél

nyújt vásárlási lehetőséget! Egy helyen jelent fizetési kötelezettséget! A havonta megújuló állandó továbbvásárolhatóság jogával!

**a „Takarékosság“
Kereskedelmi R.-T.**

bevásárlási rendszere, mely a mai gazdasági helyzet legmegfelelőbb beszerzési módját biztosítja a vásárlóközönség számára

A „TAKARÉKOSSÁG“ vásárlási igazolványai és utalványai a „Takarékosság“ igazgatóságánál igényelhetők
Debrecen, Deák Ferenc-u. 6. sz.

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János. **vasnagykereskedése**
Telefon 20-06. és 15-48. **Debrecen.**

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, dísznőllő-kések, húsvágó-gépek.

Jándi református egyházközségnek szállított 598 kilogrammos „Gróf Bethlen István-harang“

ÜGYELJEN A KERESZTNÉVRE!

MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐ MESTERE

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelszerelési és haranglábgyára

Budapest, VI., Petneházy-u. 78.

(VI., Frangepán-u. mellett)

SAJÁT HÁZI
Telefon: 291-3-53

KITÜNTETVE: Párisi világkiállításon díszoklevéllel, 8 nagy arany- és 1 ezüstéremmel, több állami díszoklevéllel

Mielőtt harangot rendelnének, forduljanak teljes bizalommal a régi és megbízható céghez!!!

SZÁMTALAN ELISMERŐ LEVÉL!

Előnyös fizetési feltételek!
Költségvetés és kiszállítás díjtalan!